

SLOVENSKI čadron

KOPER — 6. MARCA 1959

POSTNINA PLACANA V GOTOVINI

LETNO VIII. — ŠTEV. 9

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno založniško podjetje Primorski tisk Koper. Naslov uredništva in uprave: Koper, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročina 500 din, polletna 250 din, četrletna 130 din. Za tlozemstvo letno 1000 din ali 3,5 dolarja. Bančni račun 602-70-1-181. Priloga Uradni vestnik okraja Koper prejemajo naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

BOGATO GRADIVO IN NAPOTKI OKRAJNE KONFERENCE SZDL V PORTOROŽU

Zdaj pa na delo za izvedbo nalog

Okrajna konferenca SZDL je za nami. Še zlepa ni bilo tako pomembne tudi v Portorožu ne. Po svoji bogati vsebin, po velikem doprinosu vsestranskemu razvoju ne samo naše organizacije, imarveč vse naše okolice, našega življenja na vseh področjih udejstvovanja našega delovnega človeka, pomeni zlasti za naše kmetijstvo pravo prelomnico

med starim in novim. Prelomnico pravim, kajti prav na tej konferenci je bil jasno postavljen program in perspektiva razvoja te naše najbolj zaostale gospodarske veje. Zdaj mora biti vsakomur jasno, in to bodo delegati prenesli v sleherno našo vas, da je rešitev iz sedanjega začaranega kroga le v napredni, socialistični obdelavi zemlje na čim večjih površinah. To vemo seveda že

dolgo, vendar pa je bilo tokrat jasno postavljeno, da je zdaj konec oklevanja in je treba odločno kreniti naprej.

Poseben doprinos in napotilo za delo sta referat predsednika OO SZDL Alberta Jakopiča-Kajtimira (objavljen v zadnji številki lista) in razprava podpredsednice GO SZDL Slovenije Vide Tomšičeve na plenarnem zasedanju drugi dan konference v Portorožu (objavljamo v današnji številki) ter razprave številnih delegatov, ki so dale s svojo bogato vsebino polno podporo v glavnem referatu postavljenim trditvam in nalogam. Izvajanja posameznih diskutantov o raznih vprašanjih bomo še objavili v naslednjih številkah lista.

IZ GOVORA TOVARIŠICE VIDE TOMŠIČEVE NA OKRAJNI KONFERENCI SZDL V PORTOROŽU

Važno je, da zemlja rodi - ne pa njena lastnina

Tovarišice in tovariši!

Prav z zadovoljstvom sem sledila vaši konferenci, ki je sama po sebi zaključek zimske mobilizacije vaše Socialistične zvezce. Mislim, da je bila na začetku konference prav poudarjena izredna pomembnost, da se so

Mira Lavrenčič

techniki do atomov, velike spremembe in nagel razvoj v življenju človeške družbe po poti socializma, po poti solidarnosti in miru v svetu.

Ob prazniku 8. marca pa se moramo spomniti tudi velike spremembe v družbenem položaju žene. Zlasti še zato, ker od prvo boriteljice Klare Zetkin iz leta 1909, od časa, ko ta dan praznuje vse napredne sile sveta, so prav jugoslovanski narodi do prinesli v teorijo marksizma svoj levji delež v ustvarjanju družbe, ki daje enake pravice obema spoloma.

Zene kot članice svoje organizacije žena smo se v svoji organizaciji AFŽ do IV. kongresa ZKJ usposabljale za družbeno politično življenje. Danes pa kot enakovredne članice organizacije Socialistične zvezze delovnega ljudstva sodelujemo na vseh po priščih družbeni dejavnosti.

Napravile smo velik korak naprej. V občinah okraja Koper je žena neposredno sodelovala v upravljanju v organih družbenega upravljanja.

Danes srečujemo žene ne samo kot članice svetov za zdravstvo in šolstvo, kjer so po svoji materninski funkciji najbolj vezane, temveč tudi kot članice zborov proizvajalcev in ljudskih odborov, članice svetov za gospodarstvo, kot članice organov družbenega upravljanja in kot aktiviste.

(Konec na 2. strani)

V GRIŽAH PRI VRABČAH NA SEŽANSKEM SO PROSLAVILI prvi partizanski strelni na Primorskem

Ljudem v Grižah in okoliških vaseh je še živo v spominu dogodek, ki se je odigral v neposredni bližini vasi 9. februarja leta 1942. Ta dogodek bo v zgodovini Primorske zapisan kot prvi partizanski napad na italijanske okupatorje.

Partizanska četa, ki je štela 13 borcev in so jo sestavljali Ervin Dolgan-Janez, Anton Ferjančič-Zvonko, Janko Premrl-Vojko, Pavel, Peter, Jovo, Karlo Maslo, Dušan, Milko, Žagar, Bobnar, Milan Bajc in Ruš, se je po prihodu iz Stare Sušice zadrževala nekaj ča-

sa na Velikem polju, nato na Zakovcah, 8. februarja ponori pa je prišla v Griže. Namen prihoda partizanov v te kraje je bil organizirati narodnoosvobodilno gibanje in napasti neko postojanko italijanske vojske v bližini Sežane. Toda že prvo noč so partizani zasumili, da nekaj ni v redu, zato so se iz enega konca vasi preselili v drugi konec. Že zgodaj zjutraj so prišli v vas karabinjerji. Partizani so bili o njihovem prihodu pravočasno obveščeni in so se umaknili do cest-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Ob zaključku mirovne poti tovariša Tita

Predsednik Tito in člani jugoslovanske vladne delegacije so

med svojim večdnevnim obiskom v Združeni arabski republiki sodelovali pri proslavah obletnice ZAR, ki so bile v Kairu in Damasku. Obiskali so tudi mesta Homs, Hamo, Haleb, Latakijo in druge kraje, kjer so navezali neposredne in prijateljske stike s prebivalstvom.

Med tem obiskom je prišlo tudi do razgovorov med predsednikom Titom in člani jugoslovenske delegacije ter predsednikom ZAR Abdel Naserjem in vodilnimi političnimi osebnostmi te prijateljske dežele. Razgovori so potekali v duhu popolnega medsebojnega razumevanja in so potrdili, da se načela aktivne miroljubne konsistence v mednarodni politiki čedalje bolj uveljavljajo. Oba predsednika sta po temeljiti obravnavi sedanjega po-

OB OSMEM MARCU

Svoj letosni praznik — 8. marec — bodo naše žene proslavile še prav posebno slovesno in praznično. Ko pregledujejo svoje delo v minulem letu, ko se pripravljajo in preuzemajo vse nove in nove naloge, od katerih je v mnogočem odvisna naša življenjska raven, pa hrkrati vključujejo svoje napore v proslavljanje 40. obletnice ustanovitve in dela naše slavne Komunistične partije Jugoslavije. V tem znamenju torej letos poteka tudi njihov praznik, saj jim je prav dosledni boj KPJ za enakopravnost žena, za njihovo svobodo — to svobodo tudi omogočil. Vse njihovo ustvarjalno delo v letosnjem letu je zato posvečeno veliki obletnici KPJ

Tako po končani okrajski konferenci SZDL v Portorožu minuli teden so se zbrali člani novoizvoljenega okrajnega odbora SZDL Koper in izvolili iz svoje srede predsednika — Alberta Jakopiča-Kajtimira in sekretarja — Ivana Mavšarja. Na sliki: novoizvoljeni odbor na prvem sestanku takoj po konferenci.

Cesto gradijo

V nedeljo je več kot 30 mladih esperantistov ter vsi občinski uslužbenci s prostovoljnim delom gradilo odsek ceste na Veliko brdo. Njim je priskočilo na pomoč tudi okrog 200 pripadnikov JLA,

cialistične subjektivne sile osvečajo istočasno ko gradimo na vseh področjih socializem, ker je nedvomno nevarno, če bi mi v naših naporih za materialno osnovno naše družbe zgubili pred seboj vsebinsko vprašanje socialistično-družbenih odnosov. Mi nočemo in ne smemo postati tehnikati. Mi hočemo višje strokovno znanje, hočemo boljše tovarne, boljše obdelovanje zemlje, hočemo pa povzeti vse to z osnovnim vprašanjem, to je, kako se bo človek počutil v tem in kako bomo mi v našem družbenem odnosu v zvezi z boljšo materialno bazo. Konec concev imajo dobro takto še marsikje po svetu, gre pa za to, da mi naša zemlja izkorisčamo z našim ciljem: socializmom. Pravato je izredno važno, da se delavci iz vseh področij naše graditve najdejo na takih konferencah in vsključijo svoja gledanja in svoje delo v globljem smislu.

Kaj je izkorisčanje

Na vaši konferenci so prevladovala predvsem vprašanja, ki so danes tekoča. Vi ste jih res pravilno reševali. Zdi se mi važno, da ste na vseh področjih zaostriš eno osnovnih vprašanj, namreč, da je socialistični sistem različen od dosedanjih v tem, da ukinja izkorisčanje človeka po človeku. To ni napravljeno samo s

Samo z lastnimi silami

Nekaj o družbenem upravljanju v občini in tovarni: mi smo danes na Koprskem brez dvoma v situaciji, ki bo zahtevala od nas vseh in od vsega našega aktivna precejšnje napore za to, da boste na področju komunalne politike, proračunov, upravljanju sredstev, ki jih imate, ljudem vili novega duha glede gledanja na medsebojne odnose. Ljudje ne morejo gledati tako: država nam je dala, država nam je vzel. Mi se zavedamo, da je danes vse Jugoslavija potrebljena, in če bi bilo treba zbrati želje, ki jih imamo, mislim, da bi lahko kar celo Ameriko porabil za tisto kar želimo imeti. Svede se socializem ne gradi s tem, da bo prisel od neke strice in nam prinesel polno vrečo dotacij, ampak se gradi na osnovi tega kar imamo. Skratka, mi se lahko živimo samo iz tega, kar ustvarjamo. Na VII. kongresu je bilo v programu — in začenj se borimo s celim svetom — da smo v fazu socializma, kjer moramo vse vskladiti z dohodkom prebivalstva na tistem področju, in da je vsaka druga politika skodljiva. To se pravi, mi moramo začeti v občini — ampak začeti računati, kaj ustvarjamo na našem področju, od tega pa dobiti te in to dohodek. Imamo nove instrumente, ki se vežemo na osebni dohodek državljanov. Mi tako postavljamo: osebni dohodek državljanova del. Del tega dohodka pa ne gre le v njegov žep, temveč gre za njegov standard v okraju, republiki in tudi jugoslovanskem merilu. Mi sami jih moramo z našimi osebnimi dohodki pokrivati.

Imeti moramo dejavnega državljanana

Mi zdaj vedno boli iščemo tiste instrumente, ki bodo vezani na produktivnost prebivalstva na posamezne področje, sli smo na proporcionalne doklade za proračun, to se pravi, da jemljam proporcionalno. Na pravi, način gremo na edino resnično, socialistično gremo na edino resnično, socialistično pokrivati. (Nadaljevanje na 3. strani)

Sprekod po svetu

Moskva je odgovorila

Sovjetska vlada je te dni odgovorila na zadnjo noto zahodnih držav, v kateri so predlagale ZDA, Velika Britanija, Francija in Zahodna Nemčija sestanek zunanjih ministrov štirih velesil. Na tem sestanku naj bi proučili nemško vprašanje.

Sovjetski odgovor daje upanje za sklicanje takšne konference, toda s pogojem, da bi ji sledila konferenca Vzhoda in Zahoda na najvišji ravni. Sovjetska vlada predлага, naj bi na tej konferenci zunanjih ministrov, ki naj bi bila aprila v Ženevi ali na Dunaju, ob udeležbi Poljske, ČSR in obeh Nemčij, razpravljal tudi o sovjetskem predlogu za mirovno pogodbo z obema Nemčijama, o odpravi nenormalnega položaja, ki je nastal s tujo okupacijo v Zahodnem Berlinu, o razorožitvi in umiku čet na obeh straneh Evrope, o zmanjšanju oboroženih sil štirih držav na ozemlju drugih držav in o preopredeli jedrske poskusov in jedrskega orožja.

Macmillan spet doma

Po večnevnom bivanju v Sovjetski zvezi in po številnih razgovorih s Hruščevom je predsednik britanske vlade Macmillan v torek zaključil svoj uradni obisk in odpotoval v London. Glede njegovega obiska krožijo najrazličnejša ugibanja in šele čez čas bo moč ugotoviti, koliko so razgovori pripomogli k odstranitvi vsaj najvažnejših spornih točk v

Vnečajvestah

BONN — V eni izmed barak nekdanjega koncentracijskega taborišča v Dachau bodo odprli muzej in odprtli spomenik interniranecem. Za ta spomenik je mednarodni odbor bivših internirancev razpisal natečaj, na katerem bodo lahko sodelovali umetniki in arhitekti, ki so sodelovali v odporuškem gibanju.

LONDON — Iz Londona poročajo, da bodo otok Malto postavili pod neposredno upravo britanskega guvernerja.

MOSKVA — Centralni komite Komsoma je sklenil, da bo na nova obdelovalna zemljišča v Kazahstanu poslat na stalno delo 25.000 dekle, ki so se zaradi pristojno prijavile v dnehi zasedanja 21. Kongresa KP SZ.

BONN — Zahodna Nemčija je ustavila finančno pomoč Turčiji in je zahtevala od nje jamstvo, da bo nemško premoženje, ki je bilo tam zaplenjeno v drugi svetovni vojni, vrnjeno.

BEIRUT — Libanonska vlada je zaradi hudega naraščanja kriminalitete uvedla smrtno kazeno za namerni uboj.

29 TISOČ NOVIH STANOVANJ SMO ZGRADILI LANI Nedogradjenih stanovanj in gradbenih del v zadnjih dveh letih pa je ostalo še okrog 33 tisoč. V gradnjo stanovalniških hiš smo lani vložili iz raznih skladov 82 milijardi dinarjev.

SOLNE KISLINE NE BOMO VEC UVAZALI, saj bo tovarna sode v Lukovcu že te dni s svojo proizvodnjo začela kriti vse domače potrebe po čisti solni kislini, čeck nekaj mesecov pa je bo proizvajala tisto, da jo bomo lahko celo izvazali.

DVA MILIJONA KUBICNIH METROV VODE BO AKUMULIRALO UMETNO JEZERO PRI KUMANOVEM, ki bo velikega pomena za namakanje pojih s pomočjo posebnih topov za umetni dež.

ZA 19 MILIJARD 25 MILIJONOV DINARJEV VREDNOSTI BLAGA SMO LANI IZVOZILI IZ SLOVENIJE. Največ smo izvozili lesa in lesnih izdelkov, precej tekstilnega blaga in izdelkov elektrotehnične industrije. Za leto je predvideno, da bo vrednost izvozenega blaga dosegla 21 milijard 700 milijonov dinarjev.

VREDNOST BLAGOVNE IZMENJAVE MED JUGOSLAVIJO IN SOVJETSKO ZVEZO bo letos znašala 108 milijonov dolarjev.

LANI JE NARASLA INDUSTRJSKA PROIZVODNJA NASE DRŽAVE ZA 11 % v primerjavi z letom 1957. Tako je proizvodnja naraslja v Črni gori za 27%, v Makedoniji za 23%, v Srbiji za 16%, v Bosni in Hercegovini za 13%, v Sloveniji za 7% in v Hrvatski za 6%. Letos pa bo morala naša industrija odstraniti nekatere ne-skladnosti v proizvodnji določenih najvažnejših investicijskih potrebščin in predmetov široke potrošnje.

Dosedanja tri zasedanja Mešanega odbora, vsaj po uradnih komunikacijah sodeč, niso dala ka-

odnosih mend Vzhodom in Zahodom. Macmillan je ob svojem odhodu omenil, da je Velika Britanija pripravljena skleniti nenačelno pogodbo, vsekakor pa je prepričan, da bo ta njegov obisk omogočil vzpostavitev boljših trgovinskih odnosov med obema državama.

Pričakovati je, da bo Macmillan odpotoval še te dni v Washington, kjer bo poročal o svojih razgovorih s Hruščevom.

Makarios se je vrnil

Ciprski nadškof Makarios se je te dni po triletnem izgnanstvu vrnil na Ciper. V Nikoziji ga je pričakalo več kot sto tisoč Grkov in tudi britanski guverner Cipra general Foot, grški generalni konzul ter župani ciprskih mest. Nadškof Makarios je ob prihodu med drugim dejal, da je »Ciper postal res svoboden in da je dolgoletno trpljenje ciprskega ljudstva dalo življenje novi državi«.

Grški parlament je po petdnevi razpravi o ciprskem vprašanju odobril sporazume, ki jih je podpisala grška vlada s Turčijo in Veliko Britanijo glede rešitve ciprskega problema.

Konec žalostnega poglavja

V Kairu so minulo soboto podpisali britansko-egipotski finančni sporazum in tako je bil dokončno poravnani spor med Veliko Britanijo in ZAR, ki je nastal po nacionalizaciji sueške družbe in po sueški krizi leta 1956. Sporazum med drugim določa, da bo Velika Britanija deblokirala egipotsko premoženje v vrednosti 80 milijonov funtov šterlingov, ZAR pa ukinila sekvester nad vsem britanskim premoženjem v Egiptu.

Po podpisu sporazuma je gospodarski minister ZAR Kajusni dejal, da pomeni sklenitev tega sporazuma konec žalostnega poglavja v odnosih med obema državama.

Francija proti kontingentiranju premoga

Predsednik francoske vlade Michel Debré je odklonil zahtevo višoke oblasti skupnosti za premog in jeklo, naj bi uveli kontingeniranje premoga, da bi ublažili sedanjem krizo v zahodnoevropski proizvodnji premoga. Kakor znano, so dosegli presežki izkopane premoga v februarju približno 50 milijonov ton. Največje zaloge neprodanega premoga imata Zahodna Nemčija in Belgija, kjer je vladu kljub veliki stavki rudarjev zaprla nekatere rudnike.

Smehljaji pod »Union Jack« — državno zastavo Belike Britanije v Moskvi, ko je Nikita S. Hruščev sprejel britanskega premiera Mac Millana. Vse kaže, da obisk ni rodil posebnih sadov, vendar pa je bil koristna pobuda za zblizevanje gledišč med »velikimi«.

Nabratko

29 TISOČ NOVIH STANOVANJ SMO ZGRADILI LANI Nedogradjenih stanovanj in gradbenih del v zadnjih dveh letih pa je ostalo še okrog 33 tisoč. V gradnjo stanovalniških hiš smo lani vložili iz raznih skladov 82 milijardi dinarjev.

SOLNE KISLINE NE BOMO VEC UVAZALI, saj bo tovarna sode v Lukovcu že te dni s svojo proizvodnjo začela kriti vse domače potrebe po čisti solni kislini, čeck nekaj mesecov pa je bo proizvajala tisto, da jo bomo lahko celo izvazali.

DVA MILIJONA KUBICNIH METROV VODE BO AKUMULIRALO UMETNO JEZERO PRI KUMANOVEM, ki bo velikega pomena za namakanje pojih s pomočjo posebnih topov za umetni dež.

ZA 19 MILIJARD 25 MILIJONOV DINARJEV VREDNOSTI BLAGA SMO LANI IZVOZILI IZ SLOVENIJE. Največ smo izvozili lesa in lesnih izdelkov, precej tekstilnega blaga in izdelkov elektrotehnične industrije. Za leto je predvideno, da bo vrednost izvozenega blaga dosegla 21 milijard 700 milijonov dinarjev.

VREDNOST BLAGOVNE IZMENJAVE MED JUGOSLAVIJO IN SOVJETSKO ZVEZO bo letos znašala 108 milijonov dolarjev.

LANI JE NARASLA INDUSTRJSKA PROIZVODNJA NASE DRŽAVE ZA 11 % v primerjavi z letom 1957. Tako je proizvodnja naraslja v Črni gori za 27%, v Makedoniji za 23%, v Srbiji za 16%, v Bosni in Hercegovini za 13%, v Sloveniji za 7% in v Hrvatski za 6%. Letos pa bo morala naša industrija odstraniti nekatere ne-skladnosti v proizvodnji določenih najvažnejših investicijskih potrebščin in predmetov široke potrošnje.

Letna konferenca komunistov v TOMOS

V torek je bila v Kopru III. letna konferenca osnovne organizacije Zveze komunistov podjetja Tomos. Razen članov ZK so konferenci prisostvovali tudi številni gosti, med njimi sekretar Okrajnega komiteja ZKS Albert Jakopič-Kajtimir, predsednik Okrajnega ljudskega odbora Albin Duje in sekretar Občinskega komiteja ZKS Karel Strukelj.

Pred začetkom rednega dela konference je bila kratka, a prisršna slovesnost, ko so člani te osnovne organizacije sprejeli v svoje vrste še 21 tovarišev, tako da je sedaj v podjetju Tomos več kot sto komunistov. Nato je dosedanji sekretar osnovne organizacije Zveze komunistov Viktor Grča podal kritično oceno dela članov te organizacije v preteklem letu. Nato so člani govorili o najrazličnejših problemih, ki jih morajo obravnavati, le-ti zajemajo široko področje — od discipline pri delu, da bi bil dosegzen proizvodni plan, pa do ideološko-politične ter strokovne vzgoje kolektiva in reševanja, na videz sicer drobnih, vendar pa pomembnih vprašanj, predvsem glede odnosov do dela in odnosov med člani delovnega kolektiva.

V razpravi sta sodelovala tudi sekretar Okrajnega komiteja ZKS Koper Albert Jakopič-Kajtimir in direktor podjetja Franc Pečar. S tehnimi bese-

dami sta prikazala proizvodne in politične naloge komunistov tega podjetja, da bodo upravičili zaupanje, ki jim ga je dala skupnost z izgradnjo ene izmed naj-sodobnejših tovarn v državi.

V prostorih pomorske postaje bo od 24. aprila do 5. maja mednarodna razstava cvetel. Vse kaže, da bo letosna udeležba italijanskih in tujih cvetličarjev ter vrtnarjev zelo velika. Do sedaj so že prijavili svojo udeležbo cvetličarjev in vrtnarjev iz Avstrije, Svice, Nemčije, Anglije, Južne Afrike in Havajskega otoka.

Razen velikih podjetij in mednarodno znanih cvetličarjev bodo lahko razstavljali tudi domači cvetličarji iz Proseka, Kontovela, Kolonkova in drugih krajev s tržaškega področja. Razpisanih je več nagradnih natečajev, vrednost nagrad pa bo presegala 2 milijona lir.

Pretekli teden so dijaki nekaterih italijanskih šol v Trstu po ulicah demonstrativno zahtevali ureditev manjšinskega vprašanja v Južni Tirolski. Demonstranti so nosili tudi napisne table z gesli proti uvedbi dvojezičnosti na Tržaškem. Istočasno so pred nekaterimi slovenskimi šolami v Trstu natrosili lepake groziljene vsebine.

Ker je vodstvo Rdečega križa sklenilo zmanjšati število uslužencev, je vse osebje reševalne službe stavkalo 24 ur. Med stavko so delo civilnih bolničarjev in šeferjev opravljali vojaški bolničarji in policisti.

Spor v Delavskih zadrugah se je zopet močno zaostril, ker noče vodstvo Delavskih zadrug podpisati načelnega sporazuma, ki je bil sklenjen pred dvema tednoma med delodajalcem in delojemalcem. Sindikati so ostro protestirali in zahtevali, naj razpisajo oblastni organi volitve za novo vodstvo zadrug, ki jo vsa povojna leta vodi komisarska uprava.

Med 9. in 22. marcem bo v Trstu tako kot po vsej Italiji akcija za varnost prometa in pešcev. V trikotu med Borznim trgom, ulico Roma in ulico Carducci bodo okrepili varnost-

no službo. Prometnikom bodo pomagali tudi šolarji, na križiščih pa bodo zvočniki opozarjali pešce in vozniške motornih vozil na prometne predpise.

Nov prometni zakon, ki bo v kratkem stopil v veljavo, predvideva stroge predpise tako za voznike, kot za pešce.

Izvedeli smo, da bodo šolske oblasti razdelile šolska spričevala na slovenskih šolah še ob koncu drugega tromesečja. Ta spričevala ne bodo popolnjena, kakor je bilo obljubljeno.

Poročali smo že, da so v njih jezikovne napake in da je slovenščina kot učeni predmet na podrejenem mestu. Kakor je znano, so predstavniki šolnikov in načelnih strank ter slovenskih kulturnih organizacij že protestirali zaradi takšnih spričeval in so zahtevali, da se natisnjo nova.

Iz zgodovine

DELAVSKEGA GIBANJA IN KPJ

8. marca 1944 so v Sloveniji prvič množično praznovali mednarodni dan žena.

10. marca 1925 so na konferenci rudarjev v Trbovljah izglasovali združitev rudarjev — bivših članov neodvisnih sindikatov, Zveze delavcev in rudarjev-članov Unije.

11. marca 1934 je bil v Ljubljani na pobudo Jugoslovanske ženske zveze in Zveze delavskih žena in deklet protestni shod zaradi redukcije števila ženske delovne sile v javnih službah.

12. marca 1923 so v Ljubljani zborovali javni uslužbeni in železničarji, ki so demonstrirali proti neenakomerni določitvi draginjskih dokladov in zahtevali ustanovitev uslužbenih odnosov na železnicah. Podobni shodi so bili tudi v Mariboru, Ptuju, Murski Soboti, Celju, Ratečah, Novem mestu, Krškem in Kranju.

12. marca 1930 je bil v Kortinah pri Kopru sestanek, na katerem so pod vodstvom Antona Bernetiča razpravljali Albin Kofol in Franc Cah iz Kortin, Ivan in Jožef Jakomin iz Kubeda, Jožef Rodela iz Loke ter Ludvik Bučaj iz Mostiča o borbi proti fašizmu.

12. marca 1944 je bil na osvobojenem ozemlju ustanovljen Denarni zavod Slovenije.

12. marca 1944 je bila v Laborju pri Kopru ustanovljena celica SKOJ.

13. marca 1944 je bila v Pregradi pri Kopru ustanovljena celica SKOJ.

13. marca 1920 je izšla prva številka glasila slovenskih komunistov »Ujedinjenje«. Ta časopis je izhajal le mesec dni.

Praznik žena 1959

(Nadaljevanje s 1. strani) ne odbornice družbenih in političnih organizacij. Obenem pa seveda kot aktivne članice ženskih društev.

Ob tem 8. marcu, ki poteka v jubilejnem letu 40. obletnice ustanovitve KPJ, pa bomo morale žene vložiti vse sile za to, da bomo tudi vse žene, ki so zavestno ali pod vplivom zaostale miselnosti svojega okolja izven organizacije SZDL pritegnile v aktivno politično življenje kot redne članice SZDL Jugoslavije.

V družbenem merilu v odnosu do razvoja proizvodnih sil in s tem vzporedno z razvojem ekonomskega položaja žene, pa bo treba skupnih naporov, da bomo z našim aktivnim sodelovanjem utrijevale vlogo žene v socialistični družbeni ureditvi na vseh točniških družbenega življenja.

Delovni predsednik Albin Dujc zaključuje konferenco Socialistične zveze koprskega okraja v četrtek minuli teden v Portorožu

NADALJEVANJE GOVORA PODPREDSEDNICE GLAVNEGA ODBORA SZDL VIDE TOMŠIČEVE V PORTOROŽU

Le z lastnimi sredstvi in silami do uspeha

(Nadaljevanje s 1. strani)

stečno, proračunsko politiko. Seveda je pa tak preobrat težak. Se težje je, če ga ne razumemo, če mislimo, da je prišel nad nas kot huda ura, toča, ali nevihta. Če pa vemo, da s tem postavljamo celo gospodarstvo na solidne temelje in da bomo s tem državljane pritegnili, bomo s tem res mobilizirali vse. Socialistični družbeni sistem je pač tak, da nismo komisarijati in žandarjevi, ampak moramo imeti aktivnega državljanina. To pa je edino takrat, kadar on čuti, da je njegov osebni standard globoko odvisen od tega, kar se dogaja v njegovi okolici, v njegovem skupnosti. Za to bo v končni liniji ta težava posmnila eno najsolidnejših osnov za hiter prehod v resnično družbeno upravljanje v smislu začetek interesiranosti vsakega poedinca za to, kaj se v občini dela, in kaj se iz tega, kar občina iz osebnih dohodkov dobi, tudi napravi.

Vprašanje standarda

Mislim, da bomo seveda morali tu razčistiti še z raznim gledanjem; tukaj je velika akcija v teknu v sindikatu glede standarda, mi smo to akejko korigirali v tem smislu, da smo smatrali za nujno potrebno, da vprašanje standarda postavljamo krajevnim primikam primerno. Zdi se mi, da je v veliki večini vaših občin vprašanje nadaljnega razvijanja proizvodnih sredstev, to se pravi rekonstrukcije teh proizvodnih sredstev tovarn ali karkoli imate, oziroma ustavljivanje novih manjših industrijskih, predvsem pa obrtnih obratov, za kar se je v včerajšnji diskusiji pokazalo, da obstajajo izredne možnosti na Koprskem in boste moralni k temu pristopiti, to se pravi standard za veliko večino vašega prebivalstva še vedno pomeni delo, ki mu ga daste in s tem ustvarjate in povečujete njegov osebni dohodek.

Brez dvoma se v industrijskih centri postavlja vprašanje standarda kot vprašanje življenja družine, to se pravi pomoči v potrošnji družine. Najbolj važno mislim, da bo, da boste plan borbe za standard v mestih postavili na realno osnovno, če boste imeli analize določene strukture družin. V posameznih krajih in okrajih smo o tem dobili zanimive pregledne, ugotovili smo, da je družbeni prehrana problem v okviru standarda. Ko je včeraj nekdo v razpravi iznášal, da lahko organizirate malice, ne morete pa organizirati v obratih obroka, mi je prišla na misel situacija v Trbovljah. Tam so o teh vprašanjih razpravljali in so ugotovili, da imajo v obratih družbeni prehrane kapacitete 800, izkoriscene pa le 400. Zakaj je tako? Zaradi tega, ker je struktura rudarskih družin taka, da žena doma kuha. Dokler žena doma kuha, toliko časa ne jemlje kosila v družbeni prehrani.

Menc poznam, da sem pobornica za žensko enakopravnost in za razbremenitev žene od kuhanja in gospodinjskega dela za službo v družbi in v poklicu. Objektivne okoliščine so trše od tega, kar bi mi zajeli. Pogledati morate, kaj se dogaja v družini tam, kjer je velik percent zaposlenih žena, tam moramo pohititi z obrati razširjenega gospodinjstva, s servisi, menzami, šolskimi kuhinjam itd.

Kjer je velik percent žena še doma gospodinji, tam se postavlja vprašanje

zaposlitev in to ne samo v fabriki, — pri nas malo preveč gledamo samo na zaposlitev v kmetijski proizvodnji, ali pa v veliki industriji — morali bi imeti več predelovalnih obrtnih obratov, kjer bi lahko delovno silo zaposili tudi samo po štiri ure.

Negativni pojavi

Imamo pojave, proti katerim se sicer borimo, ki pa jih ne bomo mogli v celoti zatrepi. Ljubljani je nešteto privatnih obrtnikov, ki imajo tajne veze s stolnimi ženskami, gospodnjami, ki doma izdelujejo razne galerijske predmete drobnih potreb in ki jih prodajajo pod roko v trgovino. V družbeni plan Ljubljane smo zapisali, da trgovine ne smejo kupovati od teh privatnih obrtnikov. Če pa bodo edino one te drobne stvari izdelovalce, potem bo trgovina zamizala in se bosta zmenili.

Naše možnosti

Vi bi lahko ustvarili nova delovna mesta za razne šivilske obrtni storitve. Tu imate konec koniec Trst, kjer imate razne vzorce takih drobnih stvari. Pri nas se standard povečuje, ljudje hočejo imeti razne stvari, imajo polivinilске surovine in možnosti, da se iz tega izdeluje karkoli in to neprimitivno, kajti naši ljudje so postali izbirčni in mislim, da je to prav.

Problem žena

Ko govorimo o ženi, o njeni razbremnitvi, je prav, da imamo dva aspekta: za gospodinjo, ki dela doma v družini in je določena za to delo, ne bo prišla v poštev mesto v stanovanjski skupnosti, v družbeni prehrani. Ona je dopoldne in ves dan zato na razpolago in bo tudi nosila možno hrano na delovno mesto, ker je to še vedno cenejše, kot pa kupiti v menzi, ker se doma že itak kuha. Če hočemo izboljšati standard v družini, kjer hoče biti žena zaposlena, če hočemo iz nje napraviti zainteresiranega sodelavca v proizvodnji in v upravljanju, moramo videti kako je z njo zaposlitivno. Letos bo pri vas nastal velik problem glede ženske delovne sile, tudi tiste, ki je že vključena, ker bo borba za produktivnost vrgla del žena in deklet iz produkcije.

Prekvalifikacija kadrov

Tu je prioriteno vprašanje, da poskusimo to žensko delovno silo, pa tudi del moške, ki ne bo zanj več zaposlitve na sedanjih delovnih mestih, prekvalificirati. Vi ste kraj razvijajočega se turizma, morje je lepo, vaše gostinske usluge pa ne vedno. Gre zato, da bi del tega kadra, ki bo izgubil delovna mesta, šel skozi tečaje in bil usposobljen morda ne za vse dela v gostinstvu, ampak za eno delo. Nenormalno je, da se vrbuje iz Stajerske in najrazličnejših drugih krajev hišne in druge pomožne ženske poklice, vaša dekleta pa bodo ostala brez službe. Res je Koprščina privlačna in hočejo priti dekleta k vam, vaša stvar pa je, da zaposlite vašo delovno silo. K tem dekletom bi morali pristopiti in ugotoviti, katera bi se lahko kvalificirala, da bi v fabriki bolje delala, za ostale pa odpreti vsa omenjena delovna mesta.

Brez napačne sentimentalnosti

Ne smemo nasedati temu, da smo strašno krivični, če nekomu ne damo mesta v fabriki, oziroma če ga damo iz fabrike. Ce ta fabrika lahko dela s 300 namestilo s 500 delavci, je to izkorisitev družbe, če jih klub temu ima 500. S tem pa ne rečem, da smo dezinteresirani nad tem, kaj bo s temi 200, ki jih je treba dati ven. Pri nas obstaja miselnost, da je treba biti zaposlen v fabriki, da je ta servisna delavnost tudi v pralnicah in v gostinstvu nekaj podrejenega in konec concev razvoja na celiem svetu gre pač v tej smerni, da se število industrijskega delavstva zelo malo veča. In tovariši in tovarisce, zavajmo se, da bomo verjetno v Jugoslaviji zelo kmalu dosegli maksimum zaposlitve industrijskega delavstva. Znotraj bomo delali še rošade v organizacijski strukturi, ker bomo avtomatizirali fabrike. Danes imamo fabrike, kjer je le še nekaj ljudi zaposlenih, n. pr. v novem obratu v Strnišču, kjer so le trije do štirje zaposleni, pa ustvarjajo ogromna sredstva. V vsem svetu je tako, da se industrijska struktura menjata in v industriji potrebujemo visoko kvalitetno, oziroma dobro priučeno delovno silo, ki zna svoje operacije izvršiti na najboljši način.

Menja se struktura zaposlenih

V strukturi zaposlenih pa se posvoda na svetu povečuje število ljudi, zaposlenih v zdravstvu, prosveti, socialnem skrbstvu in v vseh vrstah servisov, trgovini, obrti, pomoči v gospodinjstvu, gostinstvu itd. Na to vrsto sprememb se moramo zavestno prilagoditi in moramo tudi zavestno planirati v tem smislu, kajti mi ne bomo mogli narediti toliko fabrik, kolikor bo naravnega prirastka, prav pa se to doseljevanje. To je nemogoče. Konec concev je treba imeti računico, koliko nas stane delovno mesto v industriji, koliko pa delovno mesto tu, kjer prodajajo sonce in morje, kjer bi lahko zaposlili prav tako človeka in bi več zaslužili, vi pa bi tudi goste še bolje postregli, da se bodo še bolje počutili. Tako, da pri tem, kar je prevevalo vašo diskusijo, da moramo absolutno zaostriči vprašanje produktivnosti, ne smemo obenem pozabljati na človeka, ampak mu moramo dati in najti delovno mesto. To je predvsem stvar subjektivnih sil. Ne moremo le čakati, da se bo obrat razvila.

Razvijati idejo Marxove komune

In to morate v občinskih planih diskutirati. Zato se vprašanje prostih sredstev s skladom skupne uporabe, za katere se ne ve, ali jih bo 250 milijonov ali 400 milijonov, kar brez dvoma ni malo, saj bo na Koprščku toliko sredstev, ki se bodo lahko dala po odločitvi delovnih kolektivov na nova delovna mesta v standard tovarnah, še važnejše pa je, da bo z mobilizacijo vseh občanov o teh prostih sredstvih razgovarjati, ko o nekih enotnih fondih občine. Teh prostih sredstev se ne sme tovarnam je-

mati, ampak moramo, ko so sredstva v tovarnah, začeti vzgajati tisto idejo Marxove komune, o enotnosti priznajalec in potrošnika v eni osebi, v okviru komune, to se pravi upravljanje neposrednih priznajalcev.

Nepremišljeno zapravljanje

Pregledati je, koliko je teh sredstev, da bo delavec razumel, da ne bo boljše živel, ampak da bo razumel, kako je prej živel. Naš človek v Sloveniji ima tako lepo zemljo, da že pač pride na letovišče. Ne razumem, da mi relativno veliko kolektivnih sredstev porabimo za izlete. Če hotejo ljudje iti na izlet, naj sredstva sami zberijo. Če imate tako kolektivna sredstva, da mimogrede lahko ustanoviti bazo za obrtno podjetje. Mojstra imate v tovarni, delov-

no silo imate v tovarni. Dinar ni tako malo vreden, kajti z malim denarjem se lahko obrnejo veliki dohodki.

O fluktuaciji

Nisem proti temu, da bi se ljudje ne imeli dobro, vendar morajo vsi ljudje imeti delo in biti plačani po svojem delu. Zelo je bilo poudarjeno že v diskusijah vprašanje fluktuacije, ki se kaže v vaših kolektivih. Prav v zvezi s tem bi postavila vprašanje priznajalca delavskoga upravljanja in občutek socialističnega človeka. Procent fluktuacije je najzgornejša priča, da delovni kolektiv še ni ustvaril delavskoga samoupravljanja. Ce gre 40% v enem letu ven in noter — ali mislite, da delavci to razumejo kot svojo tovarno? Ne, to razumejo kot odskočno desko za boljše ali slabše. To je zelo resna stvar. Mi se ne bojimo fluktuacije, ker določeni premiki bodo, vendar ustalitev delovne sile je pogoj, da začnemo čutiti s tovarno. Delavec s tem premikanjem izgubi vse koristi, ki jih ima kot član delovnega kolektiva in ne more participirati na dohodku. To se pravi, da se premalo briga za podjetje. Vprašanje fluktuacije je mogoče potrebitno obravnavati in s sindikati, delavskimi svetili in pogledati, zakaj ljudje odhajajo. Verjetno gredo zato, ker so slabo kvalificirani.

Vprašanje kvalifikacije in odnosov

Problem kvalifikacije človeka je eden najvažnejših. Kvalificirani človek se prime svojega posla in bo pri tem poslu tudi ostal, akoravno je malo slabše plačan. Mi nimamo zadostni vezanih ljudi na določene poklice, kot bi jih imeli radi, da bi se v njih izvajali, ampak imamo človeka še bolj v mezdnom odnosu. Imamo veliko napak od strani tehničnih ljudi v tovarnah. Verjemite, da očitki ljudi niso vselej v redu. Dobivamo razno poročilo, da se nekateri mojstri in inženirji nekako podcenjujejo obnašajo do ljudi in to silno vpliva na ljudi. Dostikrat ne zaračuni plače, ampak zaradi odnosov ljudje odhajajo iz podjetja.

Pogled v veliko dvorano hotela Palace v Portorožu drugi dan okrajne konference SZDL med govorom tovarisce Vide Tomšičeve.

Spremenjeni odnosi v kmetijstvu

V zvezi z bojem izkorisjanja človeka po človeku je bilo veliko govorov. Stvari ste postavili izredno intenzivno in pravilno. Naš kmet je na jasnu, da bo moraliti skupaj z našim proizvodnjo, kot je možna samo na velikih površinah, kjer jih moramo dobiti, ker nam ne gre za to, kjer je lastnik zemlje, ampak nam gre za to, da moramo dobiti velike komplekse, ker drugače ne moremo dobiti moderne proizvodnje. Sedaj je v Jugoslaviji zadnji dve leti, letos pa še prav posebno, bilo vloženo ogromno sredstev v kmetijstvo. Na vasi bodo morda rekli, da si vedno nekaj izmisljajo. Povedati je: mi smo res po vojni prinašali v kmetiju brez denarja in smo poskušali s pravo kooperacijo, danes pa hodimo z ogromnimi družbenimi sredstvi. Zaradi teh sredstev, ki postajajo važnejši del kmetijske proizvodnje kot je zemlja sama, ki je pogoj za proizvodnjo in če bi ta zemlja dajala

samo 40% proizvodnje namesto 50%, potem bodo na tej zemlji inženir, stroj, traktor, če zemlja lahko daje toliko in ne daje, jo bomo na račun družbe obdelali in zaračunali privaten lastnik, ko bo želel pobral. Zaradi sredstev, ki jih je dala družba, imamo pravico zahtevati 100% izkorisjanje delavca in pa stroja. Če se podjetje zapre, lahko tudi od kmetiata zahtevamo, kadar ne daje dovolj, da ne gleda tako, kot je všešil, ko je bil kralj na svoji zemlji. Lastninska pravica na zemljo je postala manj važna sprito tega, da na zemlji z družbenimi sredstvi lahko dobimo ogromno proizvodnjo.

Vloga mladine

Zdi se mi izredno važno, da bi se v teh naporih naslonili na mladino, ker danes mladina beži iz vasi. To je normalen proces, ki se dogaja v celiem svetu. Danes je mladina modernizirana in ne bo čakala počasnega razvoja kmetijstva, torej predstavlja mladinova važen faktor pospešenja kmetijske proizvodnje, v čemer jo moramo podpreti z vsemi modernimi sredstvi.

Smo za napredok vasi

V naši politiki na vasi moramo biti realni. Nikdar nismo govorili, da je socialističen način proizvodnje, Socializem je nujen zaradi tega, ker so se proizvodnje sile poboljšale in spremene. Mi danes na vasi ne moremo govoriti in reči posameznim starim očencem, da ste rezervi in vam bomo še nekaj iz mesta prinesli, da boste boljše živel. Govora je o zblizevanju in končni obliki mesta in vasi, vendar ni s tem mišljeno, da bomo iz mesta vse zmosili na vas, na vasi bodo morali preiti na mestni način proizvodnje in bodo morali biti vodje in obdelovalci narave, ne pa, da bomo vaški primitivizem pestovali.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Novi Okrajni odbor SZDL Koper

Predsednik: Albert Jakopič-Kajtimir

Sekretar: Ivan Mavšar

Člani: Mario Abram, Marija Aljančič, Stanislav Berlot, Bogomil Bitežnik, Rastko Bradaška, Vincenc Buonasisi, Franc Čehovin, Albin Dujc, Justa Dujc, Jože inž. Drnovšek, Marko Enci, Lucijan dr. Ferfolja, Ida Gec, Jože Guštin, Karlo Giacuzzo, Mirko Jelerič, Baldomir Jazbec, Leopold Jazbec, Ivan Knez, Črtomir Kolenc, Darinka Kralj, Avgust Kodrič, Ivan Korošec, Štefan Kocjančič, Josip Kramarič, Lojze Lesjak, Stane Lavrenčič, Ivan Lemut, Branko Lukač, Mirko Lavrenčič, Jože Munda, Miro Okretič, Svetozar dr. Polič, Jože Pirnat, Franček inž. Pajenk, Jože Perhavc, Ivan Pangos, Jože Pečar, Franc Pečar, Rado Pišot, Emil Pribac, Franc Raktelj, Milena Rebec, Ivan Renko, Mario Santin, Mihail Savnik, Albin Simčič, Janko Stadler, Joško Šajn, Ivan Škrbec, Amalija Šturm, Tone Šturm, Fani Štravs, Marcel Štok, Alojz Tomažič, Tone Ukmari, Srečko Vilhar, Marija Vogrič, Jože Vidrih, Oskar Venturini, Milan Zakrašek, Jože Žižek in Bruno Žustovič.

Nadzorni odbor:

Augst Brezavšček, Leopold Caharija, Stanko dr. Kovačič, Cyril Rapotec, Stojan Smrkolj, Slavko Skrinjar, Katarina Vehar.

ZAKLJUČEK GOVORA VIDE TOMŠIČEVE NA PORTOROŠKI KONFERENCI

Domačega človeka na ustrezeno mesto

Obvladovati pa moramo naravo

(Nadaljevanje s 3. strani)
Mladina je en faktor revolucije v kmetijski proizvodnji, in jo moramo za to seznanjati z vsemi modernimi sredstvi na eni strani, na drugi pa moramo biti v naši politiki na vasi popolnoma realni. Mi nismo nikdar govorili, ne pred vojno, in ne med vojno, da je socializem zaostal način proizvodnje. Socializem je nujen zaradi tega, ker so se proizvajalne sile poholjše — spremeni. Marks je govoril o končnem zliju mesta in vasi, vendar ne tako, da bomo vse znesli na vas, temveč da mora na vas preiti na ta način, da bodo tam obvladovalo naravo. Čim imamo mi sredstva, je treba odprto kmetom reši: tako je za vas in za nas vse skupaj boljše.

Važno je, da zemlja roditi, ne pa njena lastnina

Zdi se mi, da je treba to vzdušje ofenzivnosti ohraniti. V Jugoslaviji se pripravlja zakon o zemlji, ki ne bo pomenil nobenega odzvema lastnine. Lastnina za nas ni važna, ampak bo govorila o tem, da pa imavam, vendar družba pravico, da reče, da se mora obdelovati zemlja na tak način, da bo čim bolje rodila, ne pa, kakor jo je obdeloval že stari oče. Tu bo treba dobiti zaslonko naših ljudi na vasi. Ravno tako, kot si družba dovoli primesti zakon o tem, da otrok mora hodi v solo osem let, ravno tako moramo gledati, da bo zemlja rodila. To je povsem logična stvar. Razbijati moramo miselnost, da lahko socializem damo, ne da bi se dotaknili primitivnega življenskega načina na naših vasesh.

Misljam, da glasovi počasnejšega kozrakanja na vasi pravzaprav škodujejo tudi kmetom. Če bi vi boli, je tudi bolje, da bi takoj šli na operacijo, kot pa da vas tri meseca božajo in vas z aspirini gor spravljajo. Tako je treba tudi kmetom povedati, in če boste naravnost nastopili, boste imeli tudi največje uspehe.

Trgovina

Zdi se mi pa zelo važno, da razbijamo istočasno ko uvajamo moderno tehniko, da razbijamo birokratizem

V Grižah pri Vrapčah so praznovali

(Nadaljevanje s 1. strani)
nega križišča pred vasjo, kjer so postavili zasedo. Janko Premrl-Vojko in Anton Ferjančič-Zvonko sta se pripravljala na požig karabinjerskega avtomobila, kar pa jima ni uspelo, ker so se karabinjerji med tem že vrnili iz vasi, ker niso več našli partizanov. Nato so partizani napadli svoje zasedovalce, ki so se v paričnem begu spustili po strmini v Rašo. Pozneje se je zvedelo, da sta bila dva karabinjerja ranjeni. V tem napadu so partizani prvič uporabili strojnico, ki so jo malo prej zaplenili italijanski partizani pri Štanjelu.

Od 13 partizanov, ki so sodelovali v tem prvem napadu, so danes živi le še Ervin Dolgan ter narodna heroja Anton Ferjančič in Karlo Maslo.

Preteklo nedelje je bila v Grižah proslava, ki ji je prisostvovalo več sto ljudi. Proslava je bila posvečena 40. obletnici ustavnitve KPJ in spominu na 9. februar 1942. Improviziranemu napadu, ki so ga na zgodovinskem kraju uprizorili mladinci predvojaške vzgoje, je sledil govor o delu in razvoju KPJ ter kratek kulturni spored. —er

pri vodilnih ljudeh. Mislim, da je ta odnos zaslужen kar nekaj nekaj popolnoma nesocialističnega in se mora pravilati. Lani ste imeli tak slučaj — in o tem boste morali še govoriti v svojih občinah — da so se »puntali« privatni trgovci, ko ste začeli z intervencijo poljedelskih pri-

delkov na trgu. To je monopolističen kapitalizem najhujše vrste.

Mislim, da je to dokaz, da takih elementov, ki hočemo živeti na račun izkoriscanja človeka po človeku, da je takih elementov precej v raznih trgovskih in poslovnih krogih, in da jih je treba odkriti, in občine morajo napraviti plane preskrbe tržišč, upoštevajoč vašo vas in pa vse zaledje poljedelstva.«

V nadaljevanju se je tovarišica Vidna Tomšičeva obširnejše zadržala tudi na zunanjopolitičnih vprašanjih in poudarila velikansko vlogo Jugoslavije kot temeljnega kamna novih odnosov v svetu na bazi politike dejavnega sožitja in enakopravnega sodelovanja med vsemi narodi sveta. Kot njenega govorova so prisotni delegati pozdravili z burnim ploskanjem, pa tudi med izvajanjem so jo čestokrat prekinili z navdušenim odobravanjem njenih besed.

Zbor proizvajalcev rešuje

Preteklo soboto je zbor proizvajalcev ObLO Ilirska Bistrica razpravljal o gospodarskem stanju v podjetju Ilirija ter o drugih gospodarsko finančnih vprašanjih občine. Prispevki podjetij za izboljšanje živiljenjske ravni delovnega človeka naj bi bili po mnjenju zborna uporabljeni v letosnjem letu predvsem za gradnjo šolskega poslopja. Zbor proizvajalcev je tudi ugotovil, da bo nujno potrebno poiskati denarna sredstva za ureditev mlečne restavracije v novozgrajenem stanovanjskem bloku, nadalje za ureditev vodovoda, elektrifikacije, uslužnostnih obratov, trgovinskih in gostinskeh lokalov ter za razna druga komunalna dela.

Dober naraščaj

TVD Partizan iz Lokve šteje 125 članov. Predvsem mladina se redno udeležuje vaj, posebno rada pa igra namizni tenis. Mizo je društvo podaril bivši občinski svet za telesno vzgojo v Divači. Dramir

OB 8. MARCU V 40. LETU KOMUNISTIČNE PARTIJE JUGOSLAVIJE

Junakinja sončne Primorske spi pod Pohorjem

Sredi mogočnih gozdov pod Pohorjem stoji samoten spomenik. Visoko se dviga nad okolico in daleč napak se vidi. Ljudje prihajajo tja, prenašajo cvetje in prižigajo sveče. V očesu se zaikri solza, ko se sklonjeno glavo molče stoje ob spomeniku. Napis pa obtožuje tiste, ki so na zločin že davno pozabili. Tukaj spi okrog 200 žrtv fašizma, ki so bile ustreljene aprila 1945. leta. Mesec dni pred svobodo je bilo okupatorju potrebnih še teh 200 življenj.

Med njimi je bila ustreljena tudi mlada Primorka Marica Petelin, doma in Gorjanskega pri Sežani. Njeni starši imajo malo kmetijo. Oče Ludvik je delal v kamnolomu in je že 1937. leta umrl. Mati je ostala sama z osmimi otroki. Najmanjši je imel takrat še 2 leti. Marica je vzela še istega leta k sebi teta, ki je bila v Mariboru. Njen mož je bil železničar. Imela sta lepo hišo in pri njih je Marica našla dom. Zaposlila se je v tovarni.

Njena domačija je bila v Italiji. Kolikor je se pač spomnila na domačje! Ko so pridrli Nemci in začeli izseljevati, sta bila tudi stric in tetata izseljena. Marica je ostala sama. Že 1942. leta je začela sodelovati s partizani. Takrat je imela 19 let. Bila je partizanska kurirka. Na kolesu je prepeljala marsikatero pošto iz Maribora v Slovensko Bistrico, v Ravdjanje in kdo ve kam še vse. Neumorna je bila. Sovraštvo do Nemcov, do teh, ki so ji vzel drugi dom, in pogum ter vera v zmago so ji dali moč, da je premagala vse težave. Kdo bi si takrat misil, da je lepo, edino oblečeno dekle črnih las, leskečih se črnih oči — partizanska kurirka? Januarja 1943. leta je bila Marica že kurirka Okrožnega odbora OF in Okrajnega komiteja KPS. Takrat je hodila na Pohorje in prenašala direktive Partije. V njenem stanovanju je bila kurirska javka, kjer so bili razni sestanki. Isteleta je pisala svoji mami: »Se bomo dobili pri naši skromni mizi?« Takrat je še njen drugi brat v partizane. Starejšega brata so dobili Nemci in ga po-

slali v Dachau. Sele po osvoboditvi se je vrnil. Vsa njena družina je dodelovala s partizani.

Ko so bili 15. julija 1944 izdati člani Okrajnega komiteja KPJ, so jih napadli v neki hiši blizu Maričinega stanovanja. Borba je bila srdita in padli so vsi do zadnjega. Takrat je Marica pritekla k svojim sodelavcem, padla na stol in glasno zajokala: »Fantje so padli...« Več ni mogla spraviti iz sebe. Tega ni mogla preboleti. Hotela je iti v partizane, karor so tedaj storili mnogi drugi.

Toda njej je žela ni bila izpolnjena. Na javki, kjer bi jo moralici kakati partizani, so jo pričakali Nemci in jo odpeljali v mariborski zapor. Tri tedne je bila v bunkerju, na gohih tleh in brez hrane. Hoteli so jo stretli, kajti poznali so njen pogum, njen neomačno vero, saj je bil njen nekdanji sodelavec zdaj izdajalec in gestapovec. Trpljili in mučili ter zasliševali so jo, dne 20. marca 1945 pa je moral Marica pred posebno sodiščem. Obsodili so jo na smrt.

6. aprila 1945 so pridrveli Nemci v njeno rojstno vas, ujeli njenog sestru-

Na poročilo predsednika Kajtimira ter na delo komisij se je v plenumu drugi dan konference razvila živahna in plodna razprava. Na sliki: inž. Fr. Pajenk razpravlja o kmetijskih vprašanjih koprskega okraja.

Tudi Kraševci za napredno kmetovanje

Kmetijska zadruga Lokev si prizadeva, da bi se med njo in kmeti ustvarilo čim širše sodelovanje. Da bi se olajšali in zmanjšali stroški individualnega kmeta, si je zadruga s pomočjo KZ Vreme nabavila traktor z vsemi priključki. Za nakup traktorja sta zadrugi prispevali 50 odstotkov lastnih sredstev, ostalo pa sta vzeli iz investicijskega sklada. Nedvomno je traktor za zadrugi velika pridobitev, kajti z njim bo šlo delo na polju veliko laže in hitreje. Z ostalimi priključki

bodo sedaj lahko uspešno izvajali agrotehnične ukrepe, posebno škopljene sadnega drevja v Vremski dolini, zatiranje rastlinskih škodljivcev in glavične bolezni.

Vaščani so v kooperaciji pogojili precejšnje površine zemlje z umetnim gnojilom nitroforskalom. Priporočali pa bi tudi drugim kmetom, da se vključijo v kooperacijo, kajti gnojenje zemlje predstavlja enega izmed temeljnih pogojev za izboljšanje kakovosti krme in živinoreje. To

je za Lokev še posebna pomena, ker je izrazito živinorejska vas. Ponaša se z lepo sivoravo pasmo goveje živine, ki jo trgovci zelo radi odkupujejo.

S tem v zvezi bi bilo prav, če bi kmetje vsaj deloma očistili in pogojili svoje pašnike, kar bi tudi pri pomoglo k boljši paši.

Zadruga ima sadovnjak, ki je zasajen s čespljami in višnjami. Sadovnjak so že delno očistili in obrezali. V kratkem bodo drevesca poškropili z zaščitnimi sredstvi.

Pred kratkim je zadruga preuredila v mesnici hladilnik in iz higieniških razlogov uredila prostor za obleko in delovno orodje.

Pomembna je tudi rekonstrukcija mostne tehnice. Popravilo je opravila zadruga z denarno pomočjo podjetja Jadran iz Šempeterja. Sedaj pa čaka zadrugo še ureditev prostorov za zbiralnico mleka. — Dramir

Koristen tečaj

V Ilirske Bistrici se je začel tečaj Rdečega križa, ki ga obiskuje 70 mladincov in mladink iz podjetij Topol, Lesonit in Zadružnik. Tečajniki se bodo seznanili z osnovnimi zdravstvenimi pravili, z varnostjo pri delu in z nujnostjo redne prehrane in zdravje in delovno storilnost.

SLOVENSKI JADRAN v vsako hišo Slovenskega Primorja!

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Za zboljšanje turizma in prometa

Zvezni izvršni svet je sprejel na svoji zadnji seji več važnih ukrepov s področja gospodarstva. Sprejem teh ukrepov je omogočil lanskoletni uspeh, ko so bile planske naloge opravljene zadovoljivo v skladu z osnovnimi cilji našega gospodarske politike. V nekaterih sektorjih, tako se ugotavlja, so bile celo te naloge presegene.

Novi gospodarski ukrepi predvidevajo v prvi vrsti finansiranje gradnje novih hidrocentral, dalje odreditev znatnih sredstev za investicije na področju republike Makedonije in Črne gore, posebno pa je važen ukrep za ustavitev skupnih rezervnih skladov gospodarskih organizacij s področja industrije in rudarstva ter gradbeništva ter za kmetijska posestva, slednje po republikah. Namen teh skladov je zagotovitev sredstev za gospodarski razvoj in povečanje osebnih dohodkov takih gospodarskih organizacij, ki predvsem zaradi slabe tehnične opremljenosti ali drugih objektivnih pogojev ne morejo ustvariti v ta namen zadostnega dohodka.

Spriči pomena za naše področje pa naj omenimo odločbo o dohodkih investicijskih skladov republik in občin za finansiranje investicij zaradi pospeševanja tu-

rizma. Po tej odločbi bodo ustvarjeni posebni skladovi, v katere se bo stekalo 50 % protivrednosti tujih plačilnih sredstev, to je dinarjev, ki bodo ustvarjeni v turističnem prometu s tujimi fizičnimi in pravnimi osebami. Od tega sklada bodo 80 % lahko uporabile občine in gredo ta sredstva v njihov investicijski sklad, dočim pripada ostalih 20 % republike. Kakor rečeno je ta ukrep posebno važen za koprsko področje in predstavlja na eni strani važno spodbudo za pospeševanje inozemskega turizma, na drugi strani pa daje možnost ustvarjanja potrebnih pogojev za tak turizem. Tako bo omogočena gradnja raznih turističnih naprav, v prvi vrsti pa hotelov, ki jih primanjkuje, pa tudi modernizacija sedanjih in njihova prilagoditev današnjim zahtevam.

V zvezi z razporeditvijo investicijskih sredstev je Zvezni izvršni svet odločil nad 23 milijard dinarjev za finansiranje prometa, in sicer brez obveznosti vrnitve teh sredstev. To postavko omenjamo zato, ker je ureditev prometa eno izmed važnih vprašanj tudi s stališča dviga turizma in potniškega prometa sploh kot tudi s stališča dviga tovornega prometa. Oboje se sicer z leta v leto dviga, toda znano je, da promet spriči zastarelosti in izrošenosti

nprav ne odgovarja več in ni kos že sedanjim, kaj še novim nalogam. V tem pogledu predstavlja zopet koprsko področje posebnost kot področje, ki je zvezano z zaledjem le z avtobusnimi programi in mu je potrebna železniška zveza, ki pa v tem letu — kakor kaže — še ne pride na vrsto.

Ko govorimo o ukrepih Zveznega izvršnega sveta, naj omenimo še zasedanje Ljudske skupščine LR Slovenije, in sicer prvič v novi zgradbi. Na tem zasedanju sicer niso bili sprejeti kaki posebni gospodarski ukrepi, je pa bilo obravnavanih vprašanj zlasti s področja proizvodnje v industriji in gradbeništvu ter obrti, blagovne zamenjave in posebej o naši nadaljnji politiki na vasi. Gre za vprašanje pospešenja graditve socializma na vasi, ki ga ovira drobnolastniška razcepljenost poljedelske proizvodnje. Zato naj bi odprli pot modernizaciji poljedelske proizvodnje zlasti s pospeševanjem kooperacije. S tem se odpirajo poljedelstvu nove možnosti razvoja, ki bi po podatkih, ki so na razpolago, v nekaterih panogah lahko pospešile porast za 50 odstotkov tržnih viškov v primeri s sedanjim stanjem. To pa pomeni v denarju nad 10 milijard večjih dohodkov.

Delegati glasujejo za volilni postopek.

Še nekaj o »metli nad mlekarnami«

V 5. številki Slovenskega Jadranja je bil objavljen članek z naslovom »Z metlo nad mlekarno«. Poslovalnica mlekarne v Kidričevi ulici nam je v zvezi s tem člankom poslala naslednji dopis:

»Prav je, da se je načelo vprašanje stanja v naših mlekarnah, vendar pa pri tem opozarjam, da je podganja zaleda v Kopru problem številka ena. Res je, da osebje poslovalnice z vso vest-

LOKEV PRI DIVAČI

Pred kratkim je bil v Lokvi zbor volivcev s področja volilne enote: Lokev, Prelože, Kačice, Parec in Dane. Na zboru volivcev so razpravljali o pripravah na bližnje volitve v novi občinskijudski odbor Sežana, ki bodo 29. marca.

Kaj pravijo drugod...

DOLENJSKI LIST

SUHA KRAJINA
V JUBILEJNEM LETU KPJ
IN SKOJ

Tudi v občini Žužemberk bomo dobrojno proslavili 40-letnico ustanovitve Komunistične partije Jugoslavije in SKOJ. Program, pripravljen za ta jubilej, je program vseh političnih, množičnih in drugih organizacij, skratka program vsem delovnim ljudi Suhe krajine.

Žasavski TEDNIK

SREČNO, STARA POŠTA!

Trbovlje, 24. februar 1959. — Včeraj so na Trgu revolucije začeli podirati staro trboveljsko »ptičnico«, ki je nad trideset let služila trboveljski pošti in telefonu. Vanjo se je takrat pošta preselila iz prizidka pri poslopju Rudniškega magacina. Zdaj dela trboveljska pošta in avtomatska telefonska centrala v modernem poslopiju ob novi Blagovnici.

PRIMORSKE novice

IZGUBLJENI MILIJONI
Lani so naša podjetja plačala za usluge privatnim obrtnikom, pretežno izven okraja, nad 158 milijonov dinarjev — Nujno je ustanoviti več uslužnostnih obrtnih podjetij

O tem je razpravljal na seji tudi upravni odbor Okrajne obrtne zbornice in ugotovil zanimive pojave. Tako je lani Tovarna pohištva v Novi Gorici plačala privatnim obrtnikom blizu 12 milijonov dinarjev, od tega samo Ivanu Vrhovcu iz Ljubljane kar 7,924.000 za izdelovanje ogledal. »Zidigrad« Idrija blizu 14 milijonov, od tega Antonu Suštarju iz Kranja za parketarska dela 4,307.000, Mariji Horjem iz Ljubljane pa 2,978.000 za teraterska dela. SGP Ajdovščina je plačalo za razne usluge privatnim obrtnikom nad 25 milijonov dinarjev, od tega samo za plesarska dela 6 milijonov. Na tem dolgem seznamu podjetij pa je na prvem mestu SGP »Goric« s 77 milijoni plačanih obrtnih uslug privatnikom. Marijanu Bokalu iz Ljubljane je n. pr. plačalo za parketarska dela 15,664.000, Franju Žrnecu iz Ljubljane za steklarska dela 13 milijonov, raznimi obrtnikom za steklarska dela 3,136.000, Toniju Kovču iz Ljubljane za pečarska dela 6,700.000, Ivanu Skubicu iz Ljubljane za dobavo in montažo rolet 8,514.000 dinarjev in tako dalje. Skupno so naspa podjetja plačala lani privatnim obrtnikom, večinoma izven okraja, 158 milijonov 606.012 dinarjev.

GLAS GORENJSKE

ZIČNICA TUDI V BOHINJU

V to gradnjo je bilo po podatkih PD Železničar iz Ljubljane, ki je z gradnjo pričelo že v letu 1954, vloženo približno 3 milijone dinarjev. Do sedaj je že zgrajenih več kot 2 km dovozne ceste, zgrajena sta pa tudi dva oporna stebra za žičnico; pripravljeni so tudi popolni načrti.

Žičnica bo grajena v nihalnem sistemu z dvema gondolama in bo lahko v eni uri prepeljala 100 ljudi. Dolžina žičnice bo znašala 1400 metrov.

Žičnica na Vogel bo v primerjavi s stroški drugih žičnic zelo poceni, saj bo stala največ 50 milijonov dinarjev.

Z njeno izgradnjeno bodo v Bohinju odprte nove možnosti za razvoj domačega in inozemskega turizma.

nostjo skrbi, da bi naša mlekarna poslovala v smislu predpisov sanitarno tehnične zakonodaje. A naš trud je često zaman. Še nekaj dni pred sedanjo deratizacijo je bilo okrog mlekarn, točneje rečeno, na sosedovem vrtu, vsaj 30 podgan, ki so se nemoteno sprehajale.

Naša poslovalnica ima skladišče na dvorišču. Ni nam uspelo, da bi si ga uredili v prostorih poleg lokal, niti nam ni uspelo, da bi dobili prostor za kuhanje. Še več!

Kakor je znano, nimamo v Kopru javnega stranišča. Potniki prihajajo v zgodnjih jutrinskih urah in eni uporabljajo stranišče v gostilni »Turist« (Taverna), drugi pa uporabljajo naše stranišče, ki ga imamo na dvorišču. Na tem dvorišču pa moramo zaradi pomanjkanja skladiščnih prostrov v poletnih mesecih vskladiščiti dnevno do 150 kg masla, okrog 500 kozarcev jogurta in do 200 litrov mleka. S tega dvorišča, kjer je naše skladišče in tudi stranišče, je prehod za stanovalce sosednje hiše.

Študij programa ZKJ

Do sedaj je bilo v Lokvi pet predavanj o programu ZKJ. Na zadnji seji krajevne organizacije ZKJ pa je bil izvoljen odbor, ki bo pripravil krajevno proslavo 40-letnice ustanovitve KPJ.

Pred kratkim je predaval Anton Božeglav lokavski mladini o glavnih značilnostih družbenega razvoja v naši državi.

»Kam iz zadreg«

Na zadnjem občnem zboru protovetnega društva »Tabore« so sklenili, da mora zopet začeti z delom dramska sekacija. Zato bo ta sekacija uprizorila v počastitev Dneva žena Streichnberjevo veseloigro v treh dejanjih »Kam iz zadreg«. To veseloigro bodo uprizorili tudi v okoliških vaseh. Igralcii so večinoma mladi ljudje.

Dijaki, ki obiskujejo osnovno šolo v Sežani, in učenci osnovne šole iz Lokve pa bodo v bližnji prihodnosti uprizorili otroško igro v štirih dejanjih »Lenuh polezuh«. Obe dramski predstavi bo režiral Sonja Placer.

Vsekakor bi bilo nujno, da bi razmisli o ureditvi mlečne restavracije. Sedanji prostori mlekarn v Kidričevi ulici ne morejo nuditi možnosti, da bi v njih uredili mlečno restavracijo. Mlečna restavracija v Kopru pa je nujno potrebna, zato naj bi zbor volivcev obravnavali vprašanje naših mlekarn in ukrenili da bi: 1. v Kopru ustanovili mlečno restavracijo, 2. da bi preskrbeli sredstva za ureditev sedanjih poslovalnic in 3. da bi še pred sezono uredili vprašanje javnih stranišč, ker ni več moč dopustiti koriščenje stranišča naše poslovalnice za uporabo široke javnosti.

Udeleženke in udeleženci okrajnega zборa bolničarjev

Tudi bolničarji imajo svojo okrajno organizacijo

V Kopru so v nedeljo ustanovili okrajno podružnico Društva bolničarjev Slovenije, katera bo organizacijsko povezovala okrog 350 bolničark in bolničarjev zaposlenih v bolnišnicah ter zdravstvenih ustanovah koprskega okraja. Občnemu zboru je prishtoval tudi predsednik Društva bolničarjev Slovenije Stane Žitnik. Ta je v razpravi s tehnimi besedami prikazal delegatom občnega zboru vlogo in pomen novo-ustanovljene podružnice, upravitelj splošne bolnišnice v Kopru

Rado Prelovec je poudaril nujnost tesnega sodelovanja med Društvom bolničarjev in sindikalnimi podružnicami ter upravami zdravstvenih ustanov, medtem ko sta dr. Amalija Cotič ter dr. Ivan Kastelic govorila o odgovornosti bolničarske službe. Pozvala sta deležne, naj poskrbijo, da bi njihova stanovska organizacija nudila svojim članom kar največjo možnost strokovnega, ideološko-političnega ter kulturnega izobraževanja. Deležni občnega zboru so no-

voizvoljenemu upravnemu odboru zaupali sestavo delovnega načrta za delo v letošnjem letu. Med drugim so priporočili, naj bi ta delovni načrt predvideval organiziranje rednih mesečnih strokovnih predavanj, ureditev sistematisacije in priznanja kvalifikacije bolničarjev ter utrditev medsebojnih odnosov zdravstvenih delavcev in odnosov bolničarjev do bolnikov.

STROKOVNA VZGOJA V JAVORU

Po novem letu so v Javoru zopet pričeli — kot lansko leto — s tečaji za strokovno kvalifikacijo delavcev. Letos se teh tečajev udeležuje še večje število delavcev kot lani — skupno je v vseh treh obratih prijavljenih 238 delavcev, večinoma za doseg polkvalifikacije. Tečaje bodo postopoma zaključevali vse do konca pomladi, ko bodo končali tečaj in opravili izpite tisti, ki hčete dosegči naziv visokokvalificiranega delavca.

MENZA V JAVORU DOBRO DELA

Menza, ki so jo s pomočjo Javora odprli sredi januarja, je pokazala prav lepe rezultate. Vsi, ki jo obiskujejo, so z njo zadovoljni, ker je hrana zelo dobra, cene pa zmerne, tako da število abonentov stalno raste. Naval je izdatno in poceni malico med do-poldanskim in popoldanskim odmorom je bil tolik, da so tudi odmor morali urediti za nekatere prej, za druge pa kasneje, da lahko pridejo vsi na vrsto. Nekajkrat je zagorelo tudi ob proggi, verjetno zaradi isker ali odvrženih cigaretnejogorkov. Škoda na pustih gmajnah ni velika, razen pri požaru nad Trnjem, kjer bo več 100.000 škode, ker so pogoreli mladi nasadi. Ti požari pa opozarjajo na skrajno previdnost in takojšnjo intervencijo. S. M.

POŽARI NA PIVŠKEM

Zadnji teden je po Pivškem večkrat gorelo. Na marsikateri gmajni se je vnela suha trava in požar se je hitro širil. Nekajkrat je zagorelo tudi ob proggi, verjetno zaradi isker ali odvrženih cigaretnejogorkov. Škoda na pustih gmajnah ni velika, razen pri požaru nad Trnjem, kjer bo več 100.000 škode, ker so pogoreli mladi nasadi. Ti požari pa opozarjajo na skrajno previdnost in takojšnjo intervencijo. S. M.

Svojstvena zadružna

Na vajeniški šoli v Ilirske Bistrici so ustanovili zadružno, v katero se je doslej včlanila več kot polovica učencev. Zadružna razpolaga z mizarsko in ključavničarsko delavnico, vrednost njenih osnovnih sredstev pa je ocenjena na okrog 400.000 dinarjev.

Prem za 40-letnico KPJ

Proslavo 40. obletnice ustanovitve KPJ bodo imeli v Premu še ta mesec. Doslej so že sprejeli v Zvezu komunistov nekaj novih članov, ostale pa bodo v prihodnjih mesecih.

V Premu imajo tudi študijske sestanke, na katerih proučujejo program ZKJ. S. M.

»Stanovanje« v Levstikovi ulici v Ilirske Bistrici: na levi svinjak, v sredini spalnica, desno pa »dnevna soba«, kjer živi 60-letni Anton Čekada. Vse skupaj je ob zidu, s katerega je pred kratkim padel še zadnji kos strehe.

Turistično društvo Piran predлага

Kaže, da je postavitev skupnega sekretariata in biroja za turistični društvi Piran in Portorož zaaktivizirala obe društvi. Seveda, čim je videti, da se sklepi tudi uresničenje in ne ostane samo pri besedah in zapiskih, je nujno, da poraste volja do dela tistih, ki jim je razvoj turizma pri srcu.

Upravni odbor Turističnega društva Piran je tako te dni na svoji seji pretresel, kaj vse je potrebno za čim boljšo pripravo na letošnjo turistično sezono. Predvsem predлага društvo, naj bi se takoj začelo z urejanjem parka nad »vilo Novelo«, torej med mestom in obzidjem, za javni park. Uredijo naj se izprehajališča in postavijo klopi. Uredi naj se dalje razgledni prostor pri cerkvenem obzidju. Za to bi bilo potrebno urediti dostop iz ulice Leonarda da Vinci. Prostor, od koder je čudovit razgled na Građež in vso obalo od Devina do Trsta, pa naj bi se ogradil z zaščitnim obzidjem in zasadil z lepotičnim grmičjem ter opremil s klopmi. Končno predлага društvo, naj se v Marijini ulici pravi obzidje, ki se ruši na obeh straneh. Na spodnjo stran naj se ga obnovi samo do take višine, da bo preko njega možen razgled na mesto in ves portoroški zaliv. Za vsa ta dela je društvo pripravljeno prispevati iz svojih sredstev.

Društvo opozarja tudi na potrebo tako imenovanih »kopaliških mojstrov« v naših kopaliških. Potrebujemo jih za učenje plavanja in drugih vodnih športov, pa tudi za primer potrebe reševanja utopljenca. V drugih državah je kopališki mojster po zakonu predpisan za vsako javno

kopališče. Naše fizkulturne šole so pripravljene nuditi kopališčem v sezoni svoje gojence proti plati hrane in stanovanja.

Upajmo, da bodo ti predlogi do sezone dejansko uresničeni.

Lj

P/l »BIHAC« je 23. februarja plula skozi Gibraltar na poti v Hampton Roads, kamor bo priplula 12. marca.

P/l »DUBROVNIK« je 26. februarja plula skozi Gibraltar na poti za Rotterdam, kamor bo prispeval danes, dne 6. marca.

M/l »GORENSKA« je 26. februarja priplula na Reko, kjer razklaša tovor.

P/l »GORICA« je 28. februarja odplovila iz Novorosijska s tovrom za FLRJ.

P/l »LJUBLJANA« je 28. februarja odplovila iz Reke.

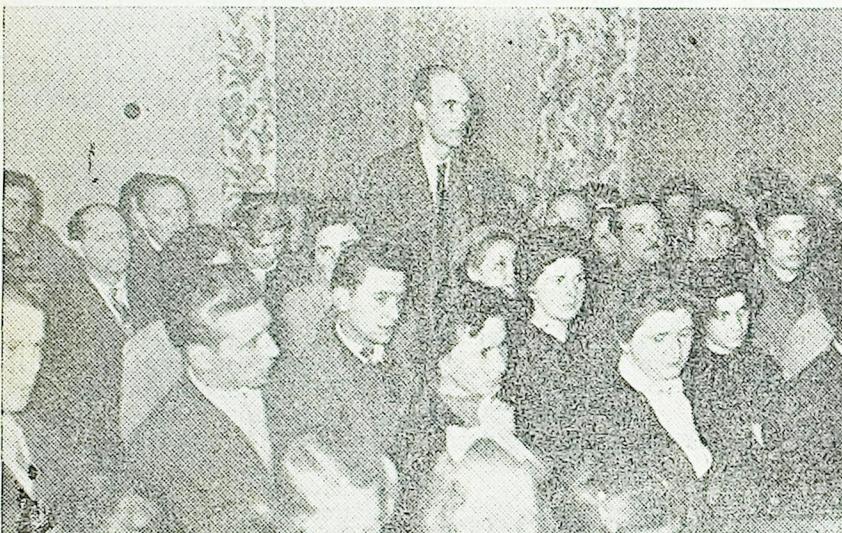
M/l »MARTIN KRPAN« je 28. februarja odplovila iz Reke s tovrom za Aleksandrijo, Egipt.

P/l »NERETVA« je 26. februarja odplovila iz Odese za Jugoslavijo.

P/l »POHORJE« je 14. februarja priplula v Villa Constitucion, kjer naklada tovor in bo dne 10. marca odplovila z njim v Buenos Aires.

P/l »ROG« je 20. februarja priplula v Dubrovnik, kjer naklada tovor.

P/l »ZELENGORA« je 1. marca odplovila iz Beyroutha s tovrom za Jugoslavijo.

Z občnega zbora esperantistov v Ilirske Bistrici

Sporočamo žalostno vest, da je nenadoma umrl

naš sodelavec in borec

Marjan Garzarolli

direktor Gozdnega gospodarstva Postojna,
rezervni oficir, član ŽKS, ZB NOV in SZDL

Dobrega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Občinski ljudski odbor Postojna
Občinski komite ZKS Postojna
Občinski odbor SZDL Postojna
Občinski odbor ZB NOV Postojna in
Občinski odbor UROJ Postojna

Kino

KOPER — 6., 7. in 8. marca ameriški barvni film PRIJATELJSKO PREPRIČEVANJE; 9. in 10. marca italijanski film BELE NOĆI; 11. in 12. marca italijanski film HRA BROST.

PIRAN — 6. marca bolgarski film DVE ZMAGI; 7. marca madžarski film POLZASTE STOPNICE; 8. marca italijanski film TRETJI RAZRED; 9. marca francoski barvni film VLACUGA, VREDNA SPOSTOVANJA; 10. in 11. marca francoski barvni film TO JE CAS UBILCA; 12. marca mehiški barvni film SERENADA V MEKSIKU.

PORTO — 6. in 7. marca jugoslovanski film VRATA OSTANEJO ODPRTA; 8. marca francoski barvni film VLACUGA, VREDNA SPOSTOVANJA; 9. marca italijanski film TRETJI RAZRED; 10. in 11. marca mehiški barvni film SERENADA V MEKSIKU; 12. marca francoski barvni film TO JE CAS UBILCA.

VADOLTRA — 6. marca italijanski film ŽENA DNEVA; 9. marca francoski barvni film NOC IN MEGLA.

IZOLA — 6. marca italijanski film KRUH, LJUBEZEN IN...; 7. in 8. marca italijanski film BELE NOĆI; 9. in 10. marca italijanski film HRABROST; 11. in 12. marca ameriški barvni film DEŽEVJE PRIHAJA.

SEČOVLJE — 7. marca italijanski film KRUH, LJUBEZEN IN...; 8. marca francoski barvni film PUŠTOLOVŠČINE ARSENA LUPENA; 9. marca italijanski film KRUH, LJUBEZEN IN...; 11. marca italijanski film BELE NOĆI.

SKOFIJE — 7. marca francoski barvni film NOC IN MEGLA; 8. marca ameriški barvni film GORA; 11. marca ameriški film NE UMIRA SE TAKO.

POSTOJNA — 7. in 8. marca ameriški barvni film SRNJACEK; 10. in 11. marca francoski film PRIMER DR. LAURENTA; 12. in 13. marca češki film KRAKATIT.

SEZANA — 7. in 8. marca češki film KJE IN KAM; 10. in 11. marca poljski film KLOBUK GOSPODA ANATOLE; 12. in 13. marca ameriški film UPOR NA LADJI CAINE.

PRESTRANEK — 7. in 8. marca ameriški film PEKEL PQD NIČLO; 10. in 11. marca ameriški film SKRIVNOST ZAPUŠCENEGA VRTA.

OBVESTILO

Ob letošnjem 8. marcu prireja Draštvo za izobraževanje žena v Kopru v soboto, 7. t. m.

A K A D E M I O

v gledališki dvorani ob 20. uri. Pri programu sodelujejo Glasbena šola in Pionirski dom. Po akademiji bo v hotelu Triglav

D R U Ž A B N I V E Č E R
s plesom in srečolovom, katerga čisti dobiček je namenjen za nabavo knjig za Pionirsko knjižnico. Vstop je prost.

RAZPIS

Komisija za razpis delovnih mest Zdravstvenega doma Koper razpisuje naslednja delovna mesta:

1 bolničarko za Šolsko ambulanto v Kopru

1 otroško negovalko za Otroško ambulanto v Kopru

Plača po zakonu o javnih uslužencih ter pravilniku o plačah ZD Koper.

Nastop službe 1. maja 1959. Pravilno kolkovane prošnje s kratkim opisom dosedanjih zaposlitve je dostaviti v 15 dneh po tej objavi na naslov: Komisija za razpis delovnih mest ZD Koper.

Radio-KOPER

NEDELJA, 8. marca

8.00 Kmetijska oddaja: »Kaj je z združitvijo Pridvorske zadruge s KZ Cežarji-Pobegi« — 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Naša nedeljska reportaža: »Srečanje ob 8. marcu — 9.20 Zabavna glasba — 13.30 Za našo vas — 14.15 Igra češka godba — 14.30 Sosedni kraji in ljudje — 15.00 Vesti — 15.10 Glasba po željah.

PONEDELJEK, 9. marca

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 14.30 Sportna oddaja — 14.40 Od melodije do melodije — 15.00 Vesti — 15.20 Dopisniški poročajo — 15.20 Slovenske narodne.

TOREK, 10. marca

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza — 13.50 Odlomki iz oper — 14.20 Sola in življenje: »S pionirji v Neblem« — 14.40 Lahka glasba — 15.00 Vesti — 15.20 Z narodno pesmijo in plesom po domovini.

SРЕДА, 11. марта

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.20 Okno v svet — 14.45 Filmska glasba — 15.00 Vesti — 15.20 Narodni odmevi.

ЧЕТРТЕК, 12. марта

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza — 14.00 Glasba po željah — 14.10 Pogovori z volivci: »Pred mikrofonom je predsednik OLO Koper Albin Dujc« — 14.00 Zabavna glasba po željah — 14.30 Kmetijska univerza — 14.40 Opereta v Neblem« — 14.40 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.20 Češke in slovaške narodne pesmi.

ПЕТЕК, 13. марта

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.20 Domače aktualnosti: »Cedalje tesnejše sodelovanje med podjetjem in komuno« — 15.00 Vesti — 15.10 Ob 40. obletnici ustanovitve KPJ.

СОБОТА, 14. марта

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza — 13.50 Popevke in ritmi od tuma — 14.30 Kulturni obzorniki — 14.40 Opereta glasba — 15.00 Vesti — 15.20 Dalmatinske popevke.

Mali oglasi

SOBNO IN KUHINJSKO OPREMO ter KOPALNO KAD v dobrém stanju kupim. Lahko je nekompletno. Naslov v upravi lista.

Kmetijska zadruga Koper in okolica proda 5 MOTORNIH RAHLJACEV (freze) znamke »Pasquali« v dobrem stanju. Interesenti naj se javijo pri upravi zadruge Koper, Ljubljanska 8.

OPREMO ZA SAMSKO SOBO in PLINSKI STEDILNIK ugodno prodam. Ogled v Izoli, Zustovičeva 5/I desno.

DVOKOLESA od 7.000 — dalje, CIKLOMOTORJI od 44.000 — dalje ter VESPE in MOTORJE, nove in rabljene Vam nudi tyrdka MARCON, Trst, ulica Pietà 3. Pošljamo dirlne pakete za Jugoslavijo.

NAPOVED VREMENA

Veljavna od 6. do 13. marca 1959
V kontinentalnem delu Evrope prevladuje lepo vreme in le v Skandinaviji sneži. Visoki zračni pritisk je v naši državi povzročil dvig temperature zraka na okrog 15 stopinj Celzija in zato so dan ugodni pogoji za pomladansko rast kmetijskih kulturn. V tem tednu bo vreme lepo in toplo, lahko pa tudi pričakujemo vdor vlažnih zračnih tokov in to predvsem okrog 10. marca. Predvidimo lahko, da bo: 6. marca dež, 7. marca spremenljivo vreme s padcem temperature zraka, ob 8. do 10. marca bo hladno, 11. marca megla, 12. marca suho vreme in 13. marca deževno, vendar se bo temperatura zraka dvignila.

Se o »Slavniku«

Že sama izboljšana zunanjost in oprema posameznih »Slavnikovih poslovalnic bo pričala o težnji po boljši turistični službi. Te dni so se začela adaptacijska dela za ureditev slovite »Beneške hišek« na Tartinijevem trgu v Piranu. V pritličju tega poslopja bo moderno opremljena turistična poslovalnica, a tudi nadstropja bodo urejena in opremljena za potrebe turizma. Novo poslovalnico, oziroma adaptirano, dobí »Slavnik« tudi v Izoli, pravzaprav pa še na bloku v Škofijah. Poslovalnica na avtobusni postaji v Kopru bo razširjena in bolje opremljena. Med raznimi drugimi dejavnosti in pripravami na letošnjo turistično sezono pa naj omenimo še izdatno pomoč, ki jo je podjetje »Slavnik» nudilo za izdajo edinstvene avtokarte Slovenije. Zemljevid v polreliefni večbarvnii izdelavi je že v tisku in bo konec marca že v prodaji. Jule

naj uredim, da bodo tjakaj pošljali kar neme filme, kajti razgrajanja, prostaškega komentiranja in »uglašenega« življanja je med predstavami tako vedno dovolj. Močno kulturni, kaj? Kinoobiskovalci v Knežaku!

Kar na kratko jih bom »solipil« še nekaj. Tako še kinoobiskovalce v Ilirske Bistrici za njihovo vneto kajenje med predstavami. Pravijo, da je uprava kina sklenila zdaj namestiti povsod pepelnike, kar je še vedno ceneje, kakor pa se prepričati s pretepaško razpoloženimi kadilci, ki zahajajo v kino zasmrajat zrak in preganjat vidljivost. Samo — jaz pravim: kaj pa gasilci in druga oblast?

Iz Ilirske Bistrike še poročajo, da bodo zdaj po širni ilirski deželi posejali tistih deset ton riz, ki menda zaradi vlage že sam po sebi raste v nekakšnih skladisih. Ponesrečeni poskus bi moral plačati potrošnik, zato upajmo, da se bo posrečil in vsaj povnil vložena sredstva.

Kar pa se tiče tistih kravat, ki sem jih zadnjič omenil, zadeva ni tako huda. Na stare dni mi pesa vid, ali pa sem čez oči svojega informatorja videl štirikratno — res je namreč, da jih je »samok« še 1.200, da so pisane in pestre kot le kaj, prodajajo pa jih lahko po vsem širnem svetu in še čez — za to imajo vso pravico.

Kaj pa je z Glasbeno šolo v Ilirske Bistrici? Morda bo kdo vedel pojasniti, zakaj so starši v zadnjem času izpisali kar nad 20 otrok? Spet bom kregan, ker sem predolg, zato naj nekaj sladkorčkov ostane še za prihodnjič. Lepo pozdravljeni! Vaš Vane

Barba Vane pravni...

Obljubil sem vam bil zadnjič, da vam povem nekaj o kandidatkah za ženitev s Kanadčani, ki so jo pred časom ponujali našim nevestam. Ne mislim zdaj na tiste resne kandidatke, ki bi rade šle v svoji mladostni vremenu tudi na konec sveta za ženinom, mavelo o dveh dekletih »iz okolice Prestranka« — kakor sami pravita, kateri bi radi, pa si ne upata. Kot tista postru, ki je videla za muho trnek. Rada bi šavsnila, pa se boji, da bi obvisela. Na srečo se nista v pismu podpisali in me tako vsaj ne skomina, da bi ju spoznal tudi

TELESNA VZGOJA * ŠPORT * ŠAH * TELESNA VZGOJA * ŠPORT * ŠAH * TELESNA VZ

NOGOMET

Borbena, toda slaba igra v Izoli

V nedeljo se bo začel spomladanski del prvenstva v enotni slovenski nogometni ligi. Edini zastopnik Primorske v tej ligi — Izola je tudi preteklo nedeljo izrabila za preizkušnjo igralcev, ki se bodo prihodnjih enajst nedelj borili za točke. Dejstvo, da je Izolane zanimalo, v kakšni formi je njihova enajstorica, zelo lepo vreme in pa privlačnost srečanja

Redni igralni dnevi koprskih šahistov

Novi odbor koprskega šahovskega društva je sklenil uvesti redne igralne dneve, na katerih bodo priejeli simultanke, dvoje, predavanja, brzoturnirje in podobno. V igralnih prostorih Lože se bodo odselej šahisti zbirali vsako nedeljo dopoldne. Prva prireditev bo že v nedeljo dopoldne ob devetih, ko bo na sporednu množični brzoturnir.

V prihodnjih dneh se bodo zatočili tudi simultanke najboljših koprskih šahistov po podjetjih, ustanovah in šolah v počasitev 40. obletnice ustanovitve KP Jugoslavije. Prav bi bilo, da bi bile te prireditev kar se da dobro obiskane.

LETOS NA POSTOJNSKEM

Občinski festival telesne kulture

V soboto, 28. februarja, je razpravljal Svet za telesno vzgojo pri ObLO Postojna o razdelitvi sredstev za gradnjo novih in za popravilo že obstoječih športnih objektov v postojanski občini, o zbiranju finančnih sredstev za telesno-vzgojno in športno dejavnost, imenoval je občinski štab za gradnjo športnih objektov ter predlagal, naj bi bil na Dan mladosti v Postojni zaklju-

ROKOMET

Ali bodo obdržali prvo mesto?

TVD Partizan Dornberg je v nedeljo organiziral drugo turnirško tekmovanje v rokometu, ki se ga je udeležilo šest moštov. Velik uspeh so na tem tekmovanju dosegli člani TVD Partizan iz Dobravelj, ki so se kljub močni konkurenči uvrstili na drugo mesto. Tudi Dornberžani so pokazali lepo igro in le moštvo Vipave je nekoliko razočaralo, saj ni doseglo svoje lanskotetne ravni. V nedeljo je bila tudi tekma med ženskima ekipama iz Ajdovščine in Dornberža, ki se je zaključila z rezultatom 3:2 za Ajdovščino. DuMi

Obvestilo

Klub pomorsakov LRS, podružnica Koper, vabi svoje člane na občini zbor, ki bo v četrtek, 12. marca 1959, ob 16.30 v sejni dvorani ObLO Koper.

Na sliki so jesenske prvakinje goriške rokometne poduzeze — članice Rokometnega kluba Ajdovščina.

dveh starih nasprotnikov je pričakovala na igrišče v Izoli nad 1000 gledalcev, med katerimi je bilo tudi precej Koprčanov. Srečanje je končalo s tesno zmago domačinov 1:0 (0:0).

Predvsem je treba povedati, da je bila tekma zelo borbena. Domäčini so bili v obeh polčasih v premoči in njihovi zmagi ni kaj oporekati. Pač pa je bilo občinstvo razočarano nad igro obeh enajstoric, saj bi lahko lepe potese prešeli na prste. Tudi glede tehnik je nismo opazili nobenega posebnega napredka, pač pa je treba pohvaliti odlično kondicijo obeh enajstoric, zlasti pa Izole. Morda bo prav to reševalo Izolo v spomladanskem delu prvenstva? Počakajmo do nedelje, ko bomo zvedeli rezultat iz Trbovelj.

Teden dni pozneje, to je 15. marca pa se bo začel boj za točke na primorskih igriščih. Vsa moštva so se bolj ali manj temeljito pripravila in se nam torej obetajo zanimiva srečanja. V najboljši formi je vsekakor Nova Gorica, ki je v prijateljskih srečanjih z najboljšimi slovenskimi enajstoricami slavila kar štiri zaporedne zmage. V nedeljo je bila na vrsti Ljubljana, ki je morala zapustiti igrišče poražena z rezul-

tatom 2:3. Tudi tokrat so bili Goričani v premoči, ki pa je niso znali izraziti z boljšim količnikom.

Omenimo naj še uspeh piranskega Sidra, ki je doseglo v Pulju neodločen rezultat 0:0 proti prvaku puljske poduzeze Puli. Igra je bila vseskozi enakovredna. Glede na zadnje uspehe Sidra v prijateljskih tekmacah bo torej treba v spomladanskem delu primorskogog nogometnega prvenstva tudi na Pirančane resno računati!

Z občnega zbora Okrajne strelske zveze

Bodo v Pivki krenili z mrtve točke?

Znano je, da je telesnovzgojno in športno življenje v Pivki in njeni okolici povsem zamrlo že pred leti, ko so tamkajšnje društvo TVD Partizan po preselitvi v druge kraje zapustili najaktivnejši telesnovzgojni delavci. Odtej je aktivno delala na Pivki

same Streljska družina, inventar nekdajnega Partizana, ki ga cenejo na približno 1,200.000 din, pa leži že nekaj let neizkoriscen. Z namenom, da bi telesnovzgojno delo na gornjem pivškem področju ponovno oziveli, je občinski odbor SZDL Postojna sklical pretekli teden v Pivki posvetovanje, kamor so povabili aktívne športnike in ostale tovariše, ki so pred leti aktívno delali v Partizanu. Proti pričakovanju pa sta prišla na posvetovanje samo predsednik Sveta za telesno vzgoj-

jo pri občinskem ljudskem odboru v Postojni in en domaćin, kar meče vsekakor slabo luč na vse činitelje, ki so kakorkoli odgovorni za stanje telesne vzgoje v Pivki sami in njeni okolici.

V kratkem bodo posvetovanje sklicali drugič in pričakovati je, da bo udeležba na njem večja kot tokrat. Ker so dani na Pivškem vsi osnovni pogoji za razmah telesne kulture, bi bilo prav, da bi se za rešitev teh vprašanj zavzame tudi politične in družbene organizacije v naselju. M. A.

ODBOJKA

TESNA ZMAGA ILIRSKE BISTRICE

V tekmovanju za zimske pokale sta se v Ilirski Bistrici pomerila domači Partizan in Partizan Izola. Čeprav so bili domačini kot bivši član prve slovenske lige favoriti, so le s težavo premagali borbene Izolane s 3:2 (12:15, 15:12, 9:15, 15:13). Po enakovredni igri je odločala le minimalna razlika v zadnjem setu. Kaže, da bo treba pri letosnjih tekmovanjih v okrajnem in primorskem merilu na Izolo resno računati.

V finalu za naslov zimskega primorskogog prvaka v odboji se bosta v nedeljo pomerila v Kanalu domače moštvo in Ilirske Bistrice. Zmagovalec tega srečanja si bo priboril pravico do nadaljnje tekmovanj za zimske pokale FLRJ v odboji. Odbojkarska poduzeva koprskoga okraja je pripravila za zmagovalca prehodni pokal, za drugoplasirano moštvo pa praktično nagrado.

LETNI OBČNI ZBOR NOGOMETNEGA KLUBA POSTOJNA

Več skrbji vzgoji nogometnega naraščaja

Ocenjujoč delo postojanskega Nogometnega kluba v preteklem letu in še posebej njegovo rednoletno skupščino, ki je bila v petek v Postojni, se je vredno zaustaviti ob vrsti vprašanj, ki so nepogrešljivo povezana z bodočo razvojno potjo športnega življenja v Postojni. Klubova uprava je ta vprašanja pred zborom kritično osvetlila, vseskozi poudarjajoč, da terjajo razmere v klubu korenitih sprememb, vsklajenih z vsebinou in duhom nove vloge telesne kulture v našem družbenem življenju.

V NK »Postojna« je včlanjenih samo 28 nogometnikov, ki so dosegli v preteklem letu nekaj zavidljivih uspehov. Člansko moštvo je v podvezem nogometnem prvenstvu pristalo dvakrat zapored na drugem mestu, mladinsko pa na petem. Klub je imel v preteklem letu 775.000 dinarjev dohodkov in le dva tisoč manj izdatkov. Občni zbor je izrekel nogometnikom in njihovemu trenerju Mati Majiću za dosežene uspehe v tekmovanju vse priznanje.

Pretežni del poročila in razprave so udeleženci občnega zboru pravilno posvetili kritični oceni doseganjega dela v klubu, posebno pa vprašanju vzgoje nogometnega naraščaja. Usmeritev razprave v to smer je dala zboru izrazito pozitivno obeležje, kajti tudi postojanski nogometni klub je sodil v preteklosti med tista športna društva, ki so v svojih klubuških strashih, željnih hitrih uspehov, vseskozi zanemarjala svojo propagandno vlogo v razvoju športa in sistematično delo z mladino. Posledice takega nezdravega dela so v Postojni še danes občutne, naglasiti pa je treba, da je vodstvo kluba v preteklem letu že storilo celo vrsto ukrepov, ki bodo brez dvoma pomogli k ozdravljenju nezdravih razmer v društву. Tako so lani na novo formirali mladinsko moštvo, klub je dobil trenerja in pričeli so se sistematični treningi. Vse do danes pa vodstvo kluba ni storilo nobenih ukrepov propa-

gandnega značaja, ki naj bi posstopoma privedli do omasovljivega nogometnega športa v Postojni. Na občnem zboru so nekateri udeleženci nepreudarno grajali odnos mladine in pionirjev do nogometna, nihče pa uprave kluba ni vprašal, zakaj doslej še ni dala konkretno pobude za organizacijo tekmovanj med šolsko, delavske pa tudi kmečko mladino v Postojni in njeni okolici.

Osnovni zaključek razprave je bil, da bodo morali v bodoče posvetiti večjo skrb vključevanju mladine v klub in sistematičnemu vzgojnemu delu z njim. Zdi pa se umestno še pristaviti, da se bo moralno vodstvo kluba prej ali slej opredeliti tudi za razmerje, koliko truda in sredstev bo kazalo vnaprej trositi za draga prvenstvena tekmovanja in koliko za aktivnost v smeri propagiranja nogometnega športa med mladino.

Občni zbor je nadalje kritično spregovoril o odnosu članstva do društvene imovine, o potrebi tesnejših in prisrčnejših odnosov z drugimi športnimi in telesnovzgojnimi organizacijami v mestu, grajal je neresnost nekaterih igralcev na treningih, načel pa je tudi pereč problem končne ureditve nogometnega stadiona v Postojni.

Razen 13-članskega upravnega odbora kluba so letos prvič izvolili tudi tričlansko komisijo, ki bo pomagala trenerju pri strokovnem delu.

M. A.

Esperantisti so zborovali

Društvo esperantistov v Ilirski Bistrici je imelo te dni prvi redni letni občni zbor. Občnega zboru so se udeležili razen članov in ljubiteljev esperantskega jezika s področja ilirskobistriške občine tudi esperantisti iz drugih krajev Slovenije in Hrvatske.

Ceprav je bilo društvo esperantistov v Ilirski Bistrici ustanovljeno šele pred enim letom, že lahko beleži vrsto lepih uspehov. V društvu je včlanjenih več kot

BERITE IN ŠIRITE

70 esperantistov, ki aktivno sodelujejo na vseh večjih prireditvah esperantskih društev koprskoga okraja in so se tudi udeležili I. in II. esperantskega festivala v Ljubljani ter zveznega esperantskega kongresa v Novem Sadu. Na teh festivalih in kongresu so ilirskobistriški esperantisti nastopili s folklorno skupino.

Na občnem zboru so razdelili spričevala za izpit A esperantskega jezika. Nato pa so delegati sprejeli program dela za letošnje leto in med drugim sklenili, da bo folklorna skupina ilirskobistriškega esperantskega društva sodelovala med 1. in 3. majem na prireditvah esperantistov v Opatiji, med 23. julijem in 8. avgustom pa se bodo udeležili jubilejnega mednarodnega esperantskega kongresa, ki bo v Varšavi.

—o—

NOGOMET

Postojna : Ilirska Bistrica
2:1 (0:0)

V pripravah na spomladanski del nogometnega prvenstva Slovenskega Primorja sta se srečali v nedeljo v Postojni moštvi domačega nogometnega kluba ter Partizana iz Ilirski Bistrice. Domäčini so zmagali s temim izidom 2:1, oba nasprotnika pa sta s svojo igro pokazala, da sta na skorajšnji začetek tekmovanja slabo pripravljena. V mostu Postojne je igralo sedem mladincev.

Prejšnjo nedeljo so se nogometniki NK Postojna srečali z enajstorko garnizijo JLA v Postojni in dosegli neodločen rezultat 2:2.

M. A.

Sodniški tečaj za nogomet

Pod vodstvom republiškega nogometnega sodnika Vladimira Jenka se je te dni začel v Kopru sodniški tečaj, ki se ga udeležuje 14 kandidatov iz Kopra in Pirana. Zanimivo je, da je tovarna Tomos dala kar 9 kandidatov. Tečaj bo trajal do srede aprila, ko bodo izpitni. Upamo, da bo koprski okraj končno dobil vrsto dobre sodnikov, saj gre za večino bivših nogometnikov, ki so nekoč nastopali v naših najboljših nogometnih klubih.

OBVESTILO

Obalna plovba Koper obvešča, da bomo v četrtek, 12. marca, zopet uvedli redno pomorsko progo Koper-Ankarana-Valdoltra-Koper po zimskem plovnom redu, ki je bil v veljavi do ukinitve te proge.

Gorko v svet

ZANIMIVOSTI
OD VSEPOVŠOD

BREZPOSELNOST NA KUBI

Velike težave se obetajo Castroviemu režimu na Kubi, ko maj rešeni Batistove diktature. Več kot tretjina vsega otoškega prebivalstva, ki šteje okrog 6,5 milijona ljudi, je organiziranega v delavskih zvezah. Trenutno imajo nekako 2,3 milijona članov. Med njimi je blizu 200.000 brezposelnih. Njihovo število pa se bo predvidoma dvignilo na pol milijona, čim bo zaključeno sezonsko delo na sladkornih plantažah. Že zdaj se čujejo glasovi po zvišanju mezd, kar je v tesni zvezi z dvigom življenskega standarda kubanskega delavca.

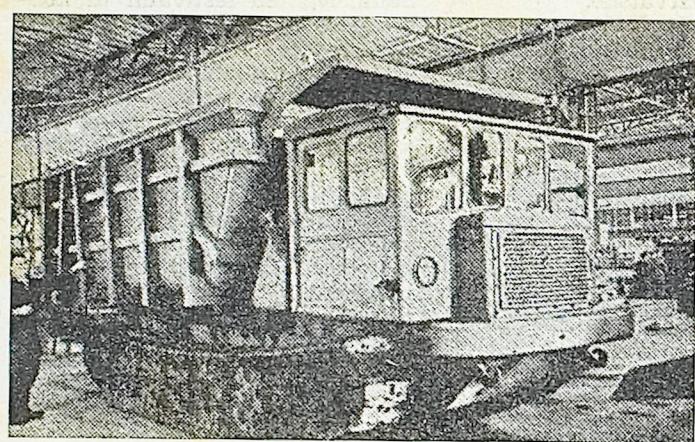
Na sliki je znani italijanski filmski režiser Roberto Rossellini skupaj z ženo, zaradi katere se je ločil od slavne švedske igralke Ingrid Bergman. Ta žena je indijska filmska igralka Sonali Das Gupta, že tudi poročena in mati dveh otrok. Po poreklu je stare indijske braminske družine. Rossellini jo je spoznal pred dvema letoma na nemem snemanju v Indiji. Zdaj sta oba v Parizu, kjer so ju »odkriili« novinarji

KOLIKO ZVEZD VIDIMO NA NEBU?

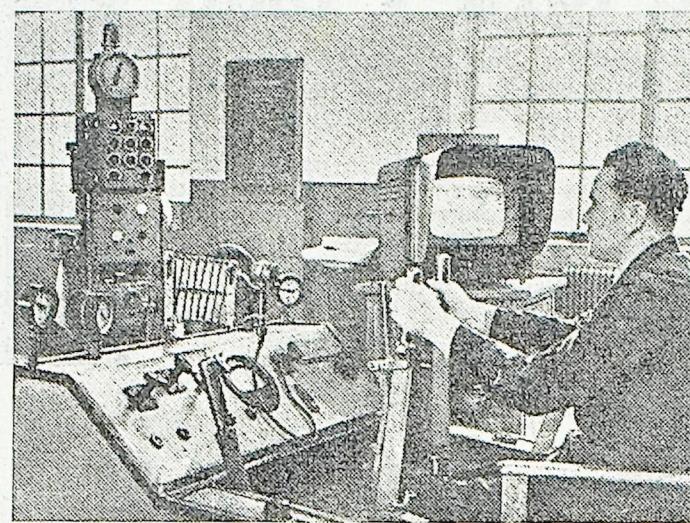
S prostim očesom lahko vidimo na severnem in južnem nebu skupno nekako pet tisoč zvezd. Poznanih pa je danes že nad milijon. Njihovo število je seveda še neprimereno večje. Do včetega 21. velikostnega razreda so jih zvezdoslovci doslej določili nad 900 milijonov.

Prvi estonski ženski promenadni orkester je začel te dni z uspehom nastopati v glavnem mestu Estonije Tallinu. V orkestru sodelujejo tečajnice republiške šole kulturnoprosvetnih delavcev. Dirigent je učitelj te šole Eik Toivi

V Sovjetski zvezi so skonstruirali in že serijsko proizvajajo nov gojenični traktor TST 130 za transport gradbenega materiala-peska in podobnega sipkega gradiva ter rudnin — po brezpotnem terenu. Nosilnost: 15 ton. Kason traktorja se avtomatično prazni s pomočjo posebnega dvigala moči 130 KS

Tudi na Vzhodu televizija nezadržno osvaja vsa nova področja. Uporablja jo vse bolj zlasti v znanstvene in tehnične namene. Na sliki je videti strojnika šahta »Centralnaja« rudnika v Krivog Rugu I. F. Kasaija, kako s pomočjo televizorja varno upravlja z rudniškim dvigalom

Banane ob severnem tečajniku

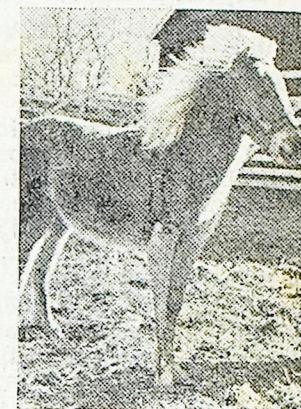
Prav ob severni tečajnik se je prislonilo otoška republika Islandija, vulkanski otok z mnogimi posebnostmi, ki jih drugod ne poznamo. Nerodoviti skaloviti svet, ki daje le slabi krompir, žito pa na njem splošno ne dozoreva, rodi izbrano južno sadje od smokev do banan.

Da, zrele banane lahko utrage v tamkajšnjih vzorno urejenih rastlinjakih visoko gori na premnem otoku prav v bližini severnega tečajnika! Vroči vrelci, ki se pretakajo po nedru vulkanskega otoka, tamkajšnjim prebivalcem omogočajo zložno življenje. Ujeli so njihovo paro ter jo po cevnih napeljali v obsežne nove rastlinjake. Na otoškem jugu oziroma jugozahodu pa so zjeli 95 stopinj Celzija vroče vrelce in jih po 16 km dolgem cementnem cevovodu speljali v Reykjavíku, otoško glavno mesto. V bližini cezoceanskega letališča vrh grica nad mestom so zgrajeni veliki okroglizbiralniki, kamor črpajo vročo vodo, od tam pa je speljana po vsem podnožnem mestu s 60.000 prebivalci. Kolikor je kako poslopje doslej ostalo

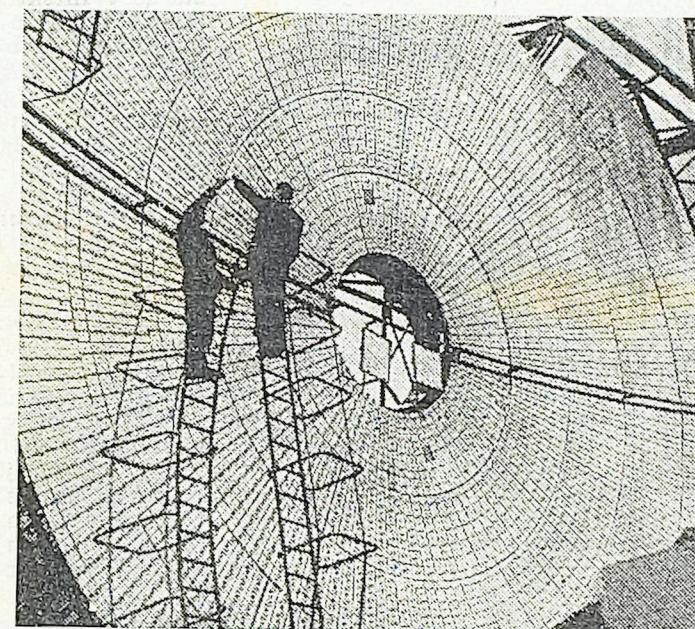
neprizadeto od te velike dobrije, pride na vrsto sedaj. Polagajo nove napeljave, da bo vse prebivalstvo deležno centralnega ogrevanja, kar je v veliko pomoč tudi tamkajšnjim gospodinjam, nič manj gospodarstvu kakor tudi industriji.

Fernandel — tokrat z našo rojakinjo Silvo Košino. Na stopata v filmu »Psihoanalitik za dame«, ki ga pravkar snemajo v Rimu v francosko-italijanski koprodukciji

Poni z leseno nogo. Ko je bil star dva meseca, si je konjiček Golden Boy (po naše Zlati deček) zlomil nogo in so mu jo moralni amputirati. Ker pa je pony čistokrvni Shetlandec, ga je njegov gospodar, dr. L. M. Mullins iz Nashvillea v državi Tennessee (ZDA), na posebno prošnjo svoje hčere Jeanette skušal rešiti neobične usode vseh pohabljenih konjev. Dal mu je napraviti posebno protezo iz lesa in plastične mase. Ta zdaj konjičku omogača hojo in celo tek. — Zgoraj Golden Boy s protezo, spodaj s vojo rešiteljico Jeanette.

Clovek je napregel znanost, da bi prišel do čim izdatnejših in hkrati čim cenejših virov nove energije. Pri tem se vedno bolj uveljavljajo tako imenovane sončne peči, s pomočjo katerih se da tako rekoč zastonj dobivati ogromna toplotna energija, ki se izkorišča v različne namene. Na sliki je videti zbiralo zrcalo take sončne centrale na gori Mont Saint Louis v francoskih Pirenejih. Z njeno pomočjo dobivajo skoraj popolnoma čiste kovine, kar se skoraj ne da doseči z nobenim doslej znanim sredstvom

Jack London:
SMOKE BELLEW

38

Dimač je že planil na njene sani in obstal za njenim hrbotom. Zaradi padača njegovega krepkega telesa so se sani močno zazibale, toda deklica ni omahnila. Kleče je vihtela bič in zapovedujoče klicala:

»Hi, malo, hi!« In plemenite živali so lajale in evilile od neodoljive želje, dohiteti in prehiteti vprego Velikega Olafega.

In potem, ko je njen vodilni pes dosegel sani Velikega Olafa in končno korak za korakom dospel vštric njegovega vodilnega psa, je velika množica na dawsonskem bregu skoraj pobesnela. Bila je to zares množica, zakaj sleherni delavec je bil tisti dan odložil svoje orodje in prisel pogledati, kdo bo zmagal pri dirki. Smrtna strast, s katero sta se tekmovalca kosala ob koncu sto desetih milj, je res upravičevala to besnost gledalcev.

»Kadar boste na čelu,« je zaklicala Joy čez rame, »zginem.«

Dimač je skušal ugovarjati.

»Pazite na zarezani ovinek sredi klanca,« ga je poverjal.

Obe vpregi sta že drveli vštric. Bilo je komaj šest čevljev razmaha med njima. Veliki Olaf si je nekaj časa pomagal z besedo in bičem ter dirjal v korak s svojim tekmeccem. Potem pa je, počasi, palec za palec, pes na čelu deklične vpregi začel prehitevati Olafovega.

»Pozor!« je zaklicala Joy. »Zdaj zdaj pojdem. Nate bič!«

In ko je segel po biču, sta zaslišala svarilni krik Velikega Olafa. Toda bilo je prepozno. Njegov vodilni pes, razjarjen zaradi poraza, je zasadil zobe dekličnemu vodilnemu psu v bok. V trenutku sta obe vpregi planili druga na drugo. Sani so zletele čez bojujoči se živali in se prevrnile. Dimač se je z velikim trudom pobral s tal in poskušal še deklici pomagati na noge, a ta ga je poninala ob sebi in zaklicala: »Pojdite!«

Že petdeset čevljev naprej je dirjal Veliki Olaf, kar so ga nesle noge, da dokonča dirko in zmaga. Dimač je deklico ubogal in na podnožju dawsonskega brega je bil Velikemu Olafu že tesno za petami. Toda visoko telo Velikega Olafa se je na vso moč pognalo navkreber in Dimač je zaostal za celih deset čevljev.

Pet hišnih vogalov po glavni ulici navzdol je bil urad beležnika zlatega rudnika. Ulica je bila polna ljudi, kar ob slovesnostih. Zdaj pa Dimač ni tako lahko dohitel velikega tekmeца; ko se mu je končno posrečilo, ga pa ni mogel prehiteti. Drug ob drugem sta dirjala po ozki poti med strnjenima stenama pozdravljajočih ljudi. Včasih se je ta, potem pa zopet drugi sunkoma pognal naprej in za palec prehitel tekmeца, toda menda samo zato, da pri naslednjem koraku zopet zaostane.

Če je bila dirka na saneh ubijajoča za njune pse, ni bila pa dirka nič manj ubijajoča zanj. Ampak šlo je za milijon dolarjev in za najvišjo čast v deželi reke Yukon. Edina misel, ki se je med tem blaznim napenjanjem Dimaču porodila v možganih, je bilo vprašanje, od kod v Klondiku taka množica ljudi. Prej jih namreč ni bil nikdar videl vseh naenkrat.

Začutil je, da nehotje omaguje in Veliki Olaf je šinil za dobršen korak naprej. Začelo se mu je dozdevati, da mu bo srce počilo. Nog pa sploh ni več čutil. Vedel je, da letijo pod njim, ni pa vedel, kakšna sila jih goni, niti ni vedel, kako bi jih toliko pognal, da bi ga prinesle vsaj vštric tekmeца.

Prikazala so se odprta vrata beležnikovega urada. Zbrala sta sile za poslednji napor. Pa zastonj. Držala sta se drug drugega, kakor da bi bila prirastla. Oba hkrati sta pridrvela do vhoda, treščila na pragu skupaj in padla z glavo naprej na pod. Sedla sta, toda bila sta preupehna, da bi vstala.

Veliki Olaf je bil ves moker od znoja. Dihal je z napornim, mučnim hropenjem ter lovil zrak in zaman poškušal govoriti. Potem pa je stegnil roko in Dimač ga je razumel. Tudi on jo je stegnil, pa sta si jih krepko stisnili.

»Bila je tekma na življenje in smrt,« je Dimač slišal govoriti beležnika, toda besede so zvenele kakor v sanjah in kakor iz velike daljave. »In vse, kar morem reči, je to, da sta zmagala oba. Zlatenosni delež je last obenh in deliti ga bosta morala med seboj. Solastnika sta.«

Pleča so se jima visoko dvigala in zopet padala. Veliki Olaf je prikimal s poudarkom in nekaj mrmljal. Končno je spravil na dan, kar je hotel.

»Ti prekleti čičeko,« je rekел, toda v teh besedah je zvenelo iskreno občudovanje. »Ne vem, kako si to napravil, ampak napravil si.«

Zunaj se je zbirala velika, šumna množica in kmalu je bil beležnikov urad natlačen z ljudmi. Dimač in Olaf sta poskušala vstat in pri tem sta drug drugemu pomagala na noge. Oba sta čutila, kako se jima šibijo kolena, in opotekala sta se kakor pijana.

»Žal mi je, da so moji psi napadli tvoje,« je spregovoril Olaf.

»Ni se dalo pomagati,« je vzdihnil Dimač. »Saj sem slišal, ko si zaklical.«

»Ti,« je rekel Olaf in oči so se mu zasvetile, »tisto dekle — prekleti vrlo dekle, kaj?«

»Dà, prekleti vrlo dekle,« je pritrdiril Dimač.